

CONTRA

nr 6 1985 årg 11 9:-

Sovjetisk maffia i Sverige
Rättsväsendets förfall

SPEC
Returuppgift 4

**OBEROENDE BORGERLIG
TIDSKRIFT**

CONTRA

oberoende borgerlig tidskrift
utges sex gånger per år
ISSN 0347-6472

Ansvarig utgivare

Christer Arkefors
Ställföreträdare: Benny Rung

Adress

Box 6082, 102 32 Stockholm.
Telefon 08-54 95 52 (säkrast månd-fred 14-16)
Aven 08-751 56 26.

Prenumeration

49 kronor per år. Inbetalas på postgiro 85 95 89-4 eller bankgiro 261-2638.

Finland: 40 mark per år. Finländskt postgiro 1125 82-9.

Norge: 49 norska kronor per år. Norskt postgiro 1 99 82 77.

Danmark: 59 danska kronor per år. Danskt postgiro 1 69 06 98.

Medarbetare

Ordförande: Göta Mölnar
Expedition: Anders Fjällström
Redaktion: Claes Almgren, Christer Arkefors, Carl G. Holm, Filip Lundberg och Benny Rung.

Övriga medarbetare: Arne Andersson, Dennis Brinkeback, Bertil Lindblom, Arne Sundström, Roger Söderqvist, Rune Westin och Astrid Wikmark samt Allan C. Brownfeld, Washington och Joachim Bamrud, Oslo.

Länskontakter

Blekinge: Magnus Bergstrand 0455-114 45
Gotland: Alf Norrbäck 0498-102 06

Gävleborg: Grothe Blomgren 026-27 31 23

Göteborgs o Bohus: Eric Bergh 031-48 34 30

D:o Arne Andersson 031-55 43 14

Halland: Lennart Flink 035-801 24

D:o Helena Norrgren 035-502 00

Jämtland: Lennart Sundstad 0642-100 49

Jönköping: Carl G. Löverhult 0380-159 90

Kalmar: Bertil Lindblom 0480-862 38

Kopparberg: Se Gävleborg

Kristianstad: Per Mjörnemark 042-519 33

Kronoberg: Bengt Sjöberg 0372-147 21

Malmöhus: Mats Gunnarsson 0418-229 43

D:o Dietmar Kröhnert 040-97 33 51

Norrbottnen: Elisabeth Olsson 0970-141 54

Skaraborg: Frank Wurm 0500-335 44

Stockholm: Rune Andersson 08-758 17 47

Södermanland: Tibor Somogyi 0152-152 62

Uppsala: Se Stockholm

Värmland: Jan Collander 0570-660 86

Västerbotten: Hans G. Olsson 0910-358 12

Västernorrland: Herbert Forsström 060-93022

D:o Stanley Skoglund 060-12 96 94

Västmanland: Ingvar Lundquist 021-330486

Älvsborg: Se Skaraborg

Örebro: Karl-Edvard Hellkvist 0581-132 22

Östergötland: Carl G. Holm 013-16 16 46

Danmark: Peter Hartvig 01-10 88 72

Finland: Leo Meller 90-563 34 53

Norge: Joachim Bamrud 02-56 21 56

Ej signerat material har sammanställts av redaktionen. Copyright Stiftelsen Contra. Eftertryck endast efter överenskommelse.

Presslagd 1985-10-07

Vänersborgs Offset AB, Vänersborg 1985

CONTRA -NYTT

Valentin Agapovs nya bok

Valentin Agapovs nya Contra-bok *Mitt Ryssland* rönt stor uppmärksamhet i massmedia när den kom ut. Bl a gjorde *Rapport* en intervju med Valentin Agapov. Alla stora tidningar hade nyhetsartiklar om boken.

Boken finns nu ute i bokhandeln. Den finns naturligtvis också att köpa direkt från Contra (pris 120:-).

Tyvänn har vi inte möjlighet att följa upp att boken inte är slutsåld i bokhandeln. Om den inte skulle finnas i Din bokhandel föreslår vi att Du talar direkt med bokhandlaren eller meddelar Contra.

Varning för desinformation

Den som eventuellt kommit i kontakt med Sven Ove Hanssons bok *Till höger om neutraliteten* gör klokt i att inte sätta sin lit till det som skrivs om Contra. Det bygger till stor del på ett falskt dokument som man tidigare försökt prängla ut till pressen. När Aftonbladet fick det häromåret gjorde de en enkel källkontroll, varefter den artikelidé man hade föll platt till marken. Hansson har dock svält hela betet och inte brytt sig om att kontrollera saken. Hansson och Tidens förlag kommer att få förklara sig inför rätta. Det blir inte lätt för dem.

Vem har en lagerlokal?

Contras boklager behöver härbärgeras. Ett ledigt garage eller annan motsvarande lokal skulle vi behöva till det. Om Du har tillgång till det själv eller kan ge oss tips om var vi kan hyra det är vi tacksamma. Lagerutrymmet bör helst ligga i Stockholmsområdet eller inom någon mil från E4:an mellan Linköping och Stockholm.

Ge Contra ett handtag

Contra behöver hjälp! Du som bor i Stockholmsområdet och kan göra "ett handtag" några gånger om året kan höra av Dig till Contras expedition, så berättar vi mer.

Vinnare i korsordstävlingen

Vinnare i korsordstävlingen i Contra nr 4 blev M Gripmark från Kristianstad. Vi gratulerar vinnaren som fütt en handmålad skål med svenska flaggan och texten "Sverige fritt från socialism". Den rätta lösningen på korsordet var införd redan i förra numret av Contra.

Omslaget

En del tycker inte om att komma med på bild. Det visar omslaget till detta nummer av Contra, Vasilij Proskurin, fångad vid "Kapitalexpressen" på Stockholms central. Tåget till Moskva som fylls med västerländska kapitalvaror. Proskurin, som arbetar vid sovjetiska konsulatet, har bekanta i den sovjetiska undre världen i Sverige. Mer om det berättas i artikeln av Jüri Lina som börjar på sidan 3 i detta nummer.

Fler regionala ombud

Flera av våra regionala ombud har flyttat eller vill avgå av andra skäl. Här har Du chansen till ett givande hedersuppdrag. Om Du bor i Jönköpings län, Kalmar län, Kopparbergs län, Uppsala län eller Älvsborgs län. Hör av Dig till Contras expedition!

Sovjet i Sverige

I Sverige finns 7.000 sovjetiska medborgare. Många av dem inflyttade under de senaste åren. En del under falska förespeglingar av att vara politiska flyktingar. Många gifta med svenska eller chilenska (!) kommunister. En del "flyktingar" har visat sig vara professionella brottslingar. Utsända för att kompromettera de verkliga flyktingarna.

Den 1 juli 1985 dömdes en sovjetestnisk brottsling, Raivo, i Helsingfors till fängelse i sju år och elva månader, huvudsakligen för rånen mot Tillanders juvelerarbütiök och en bank i förorten Kottby. Raivos medbrottsling Aleks skickades till sinnesundersökning innan dom skulle avkunnas. Man hittade aldrig rånnarnas byte från guldsmedsaffären. Bytet var värt nästan två miljoner kronor.

Var det olyckliga flyktingar, som inte kunde anpassa sig i Väst, eller fanatiska antikommunister? Den sistnämnda versionen har spritts av kommunistiska tidningar i Estland, Finland och Sverige.

Den sovjetestniska tidningen *Rahva Hääli* (Folkets röst) i Tallinn utnyttjade den 2 augusti 1985 dessa två brottslingar för att misstänkliggöra vittnena inför Baltiska tribunalen i Köpenhamn. Rånen i Helsingfors passade mycket bra in i den kommunistiska propagandan. Samma artikel publicerades även i propagandatidningen *Kodumaa* på estniska och engelska den 7 augusti.

"Flyktingar" med kriminell bakgrund

Om man granskar händelseutvecklingen närmare blir dock bilden en annan. Båda var professionella brottslingar redan i Sovjet-Estland. Deras namn var helt okända inom idrottskretsar, trots att de presenterade sig som framgångsrika idrottsmän. Namnen var dock välkända hos polisen.

Aleks hade stulit guld och andra värdeföremål redan i Tallinn. Som 17-åring dömdes han till två års villkorligt fängelse. Han hade gjort sig skyldig till sju inbrott innan han greps för första gången. Han verkade senare som svartarbörskung vid hotell Viru i Tallinn. Några år senare dömdes han till fängelse för valutabrott, men hamnade konstigt nog inte bakom galler.

KGB kontaktade honom istället och erbjöd honom att genom "flykt" komma till Väst och där verka för Sovjets intressen. Han skulle misskreditera de verkliga flyktingarna och samtidigt skaffa pengar.

Även den andre rånnaren, Raivo, dömdes år 1980 till sex månaders villkorligt fängelse för att han hade gömt undan stöldgods. Men år 1982 hamnade han i fängelse för stöld. Han var dessutom känd som ligist.

Den kriminella bakgrunden bekräftades senare av den sovjetestniska pressen!

Natten till den 20 maj 1984 "flydde" Aleks, Raivo, Andre och Harri i en motorbåt av metall från Estland till Finland. De fick omedelbart hjälp i Finland och hade dessutom med sig stora mängder västvaluta. Tre av pojkarne åkte vidare till Sverige, men deras chef Aleks blev kvar i Finland och kom efter tre dagar senare.

För att bekräfta pojkarnas berättelse publicerade *Öhtuleht* (Aftonbladet) i Tallinn den 1 juni 1984 en annons om att man sökte en *gummibåt*, som stulits den 23 september 1983, alltså året innan. Varför publicera en sådan annons om man visste att båten fanns i Finland? I själva verket hade gummibåten aldrig lämnat Tallinn. Men enligt pojkarnas officiella version flydde de just med en gummibåt. En metallbåt syns på radarn och man kunde då ha frågat sig om den mycket uppmärksamma gränsbevakningen inte hade kunnat stoppa deras flykt?

I Sverige kontaktade statslöse Simo Aleks. Simo söker omedelbart upp alla möjliga flyktingar från Sovjetunionen. Han påminde Aleks om att han hade ett uppdrag att utföra. Simo, som vid olika tillfällen presenterat sig som gammal sjöman, advokat, journalist osv förde alla fyra "båtflyktingarna" till en maffialedare i Värby, och så småningom började de stjåla åt sig själva — och på sovjetiska ambassadens uppdrag.

Gripna i Helsingfors

Raivo greps för första gången i Väst på varuhuset Stockmann i Helsingfors den 16 augusti 1984, för att han stulit en läderjacket. Men Raivo lyckades fly på väg till polisstationen — han kunde lätt springa ifrån sin förföljare. Den 13 september 1984 greps även Harri. Den 17 januari 1985 dömdes Harri av Uppsala tingsrätt för stöld.

Raivo greps andra gången tillsammans med Andre. De greps för stöld på NK i Stockholm den 23 februari 1985. Raivo försökte fly med sin BMW, men stoppades av polisen i Skärholmen. Han hade ett falskat körkort med sig.

Hos tjuvarna hittade man varor för cirka 50.000 kronor, bl a en dyrbar skinnjacka,

träningsoveraller, vindoverall osv.

Andre hade haft en överrock med stora tjuvfickor på insidan. Båda männen släpptes senare. Andre hade försökt sälja kläder för halva priset och vapen till andra flyktingar.

Så småningom kontaktades Aleks av två KGB-officerare i Sverige. De förklarade hur rånen i Helsingfors skulle gå till. Samtidigt föreslog man från sovjetisk sida en kidnappning, men Aleks tackade nej. Våren 1985 försökte den sovjetiska maffian i Sverige kidnappa och mörda en ung polack, men han lyckades fly till polisstationen i Handen. På grund av sin rädsla ville han sedan omedelbart lämna landet utan att väcka åtal mot gärningsmännen.

Arbetslös hade BMW

Kontaktmannen Simo presenterade även KGB-majoren Toivo för Aleks. Toivo arbetar vid den sovjetiska ambassaden i Stockholm. Innan han kom till Sverige arbetade han på inrikesministeriet i Tallinn och hade gjort bläckkarriär inom den politiska polisen. Han är utexaminerad i juridik från universitetet i Tartu. I Stockholm har Toivo haft kontakter med de sovjetiska brottslingar som skickats till Sverige. Men han arbetar också med annat. Han försökte exempelvis hejda den baltiska frihetskrusningen i juli 1985. Toivo har också besökt maffialedaren A i Värby.

Rånen i Helsingfors planerades noggrant av män vid sovjetiska ambassaden, A och Simo i Stockholm och Rein i Helsingfors. Man lovade Aleks att hans hustru och son skulle få utresetillstånd från Estland. Enligt planen skulle bara Raivo gripas och han skulle erkänna "politiska motiv" bakom det hela: att de skulle bilda en hjälporganisation åt flyktingar och skicka "broschyrer" till Estland för de rånade pengarna. På det viset skulle man misskreditera ester i Finland och Sverige. Det var önskemål som framfördes av major Kroon på KGB-huset i Tallinn, utlandsavdelningen. Hans dotter bor f ö i Stockholm.

Aleks, som var arbetslös, åkte ofta till Finland, Västtyskland, Schweiz, Italien och Frankrike. Det erkände han själv vid rättegången i Helsingfors. Pojkarna köpte i Västtyskland två BMW. Bara för den ena

Det sovjetiska konsulatet ligger vid Hötorget, mitt i Stockholms centrum. Tjänstemän där har ett "underligt umgänge".

bilen betalades tull på 14.000 kronor. De hade gott om pengar. Enligt Andre hade de fått 100.000 finska mark från Tallinn.

Den 1 april 1985 åkte Aleks och Raivo med Silja Line till Finland för att förbereda rånerna. Båda hade förfälskade körkort. De hade bilen med sig. Den hade samma dag registrerats i Harris namn. De hade genom en estnisk mellanhand fått pengar till vapen (13.000 finska mark) från sovjetiska ambassaden i Stockholm.

Den 17 april klockan 10 gick Aleks och Raivo till Tillanders juvelerarbutik på Alexandergatan och kom över varor för 1.392.297 mark. Nästa morgon, den 18 april, överlämnade Aleks bytet på hotell Marski till kontaktmannen Simo från Stockholm. Simo försvann därefter från Finland. Han var dock senare närvarande vid rättegången för att vara säker på att allt gick enligt planen.

Sedan åkte pojkarna till Kottby, en förort till Helsingfors, där de rånade en bank på cirka 100.000 mark. Pengarna hittades senare av polisen hos en närstående till Rein. Där hittade man också de vapen som användes vid rånerna.

Båda rånarna greps den 20 april 1985 på Caloniusgatan 6B. De hade då befunnit sig i Väst exakt elva månader.

KGB-kontakter

Natten till den 3 augusti 1985 upptäcktes Toivo i Stockholmsförorten Farsta av polisen tillsammans med två polska zigenare, Viktor och Vladislav. De hade misshandlat en tredje zigenare, Jan, som utpekats som medlem av A:s gäng (i sin tur en del av den sovjetiska maffian). Jan har redan förut haft med sovjetdiplomater att göra.

Hösten 1984 träffade han på ett konditori

i Stockholm den sovjetiske jordbruksattachén Vladimir Sjeremetjev, enligt uppgift major i KGB. Efter mötet körde Jan iväg i Sovjetdiplomatens tjänstebil, LJC 952. En stund senare kom han tillbaka och överlämnade bilen.

Rånaren Raivo bodde i Skärholmen hos en viss Valentin, som kom till Sverige som "flykting" den 24 februari 1981. Valentin har haft anknytning till den sovjetiska klubben "Privet" som för en tid sedan flyttade från Rådmanngatan till Arkadvägen 1. Han har vid flera tillfällen besökt Privet-klubben och var även med på festen den 29 september 1984, på Storsättra vårdshus, där även KGB-mannen Vasilij Proskurin deltog. Vanligtvis instruerade dock attachén och KGB-majoren Aleksej Dobrutjevskij klubben.

Skenäktenskap

Valentin, som kommer från Leninograd, greps i början av september 1984 av svenska polisen för häleri. Under utredningen kom hans förbindelser med Vasilij Proskurin — förstesekreterare vid det sovjetiska konsulatet — fram. Proskurin är dessutom överste i KGB. Han har också utpekats som kontaktperson mellan KGB och de sovjetiska agenter som kommit till Sverige genom skenäktenskap. Något åtal väcktes aldrig och Valentin släpptes. I Finland har han dock fått inreseförbud på grund av sin verksamhet.

Valentin var närvarande i februari 1981 då sovjetmedborgaren och maffialedaren Alexander sparkade mig och hotade mig till livet för min avslöjande verksamhet. Vittnet ingrep ej.

Under den senaste tiden har många sovjetiska medborgare bosatta i Sverige tvingats

underteckna ett papper där de lovar hjälpa fosterlandets representanter i deras undermålsuppdrag.

I andra länder har en hel del sovjetiska brottslingar hamnat i fängelse. Så dömdes år 1983 i Finland Olga till sex års och sju månaders fängelse för 100 stöld och varusmuggling och för att hon gömt undan stöldgods. På hennes bankkonto fanns 13.000 mark. Polisen hittade hos henne två diamanter, tillsammans värda cirka 140.000 kronor enligt finska tidningar.

Liknande uppgifter har kommit också från Västtyskland, Italien, Danmark, Israel och USA.

Sedan år 1967 har Sovjetunionen tillåtit cirka 250.000 judar att utvandra. Genom skenäktenskap har också tusentals ryssar och representanter för andra nationer kommit ut. Enbart i Sverige bor över 7.000 sovjetiska medborgare. Bland dem kan finnas brottslingar, spioner och Spetsnaz-agenter.

Man kan konstatera att situationen är värst i USA, där de flesta utvandarna hamnar.

Mahmet Kulmagambetov bekräftar i den exilryska tidningen *Russkaja Mysl* den 2 februari 1984 "att den sovjetiska makten exporterar brottslingar 'genom den judiska kanalen'".* Kulmagambetov, universitetslärare i filosofi från Kazachstan, arresterades i Sovjet och dömdes för antisovjetisk propaganda till tio års arbetsläger.

Gorkij Prospekt i Brooklyn

Under den senaste tiden har den amerikanska pressen vid flera tillfällen uppgett närmast otroliga saker om den sovjetiska maffian i Förenta staterna.

Våren 1984 avslöjade polisen i New York en av de största sovjetiska förbrytarligorna, vars högkvarter låg i Brighton Beach, Brooklyn. Enbart i stadsdelen Brighton Beach bor cirka 25.000 invandrare från Sovjetunionen. I hela New York-området bor cirka 45.000 sovjetiska invandrare. Enligt Newsweek (19 augusti 1985) finns i USA 130.000 sovjetemigranter.

Medlemmarna av ligan kom från Odessa vid Svarta havet. De förfälskade pass, körkort och andra dokument, tryckte falska sedlar, smugglade stora mängder narkotika (bland annat från Bulgarien via Rom), organiserade bankrån, gjorde inbrott, ordnade mordbrand och till och med lönnmördade misshagliga människor. En del lär också ha sysslat med spionage.

Enligt FBI var gängets "gudfader" en 50-åring med minst 30 betrodda medhjälpare. Det fanns ytterligare 150 ledare i Philadelphia, Cleveland, Boston, Chicago, Dallas, Madison, Portland, Los Angeles och Toronto. Under åren 1983-84 har den ameri-

*Dvs Sovjet smyger in brottslingar, som man vill "exportera" bland de vanliga judiska emigranterna.

kanska polisen lyckats gripa över 300 personer som kommit från Sovjetunionen.

Vid undersökningar har det kommit fram att många tidigare varit partipampar eller politruker i det sovjetiska samhället. En del var också professionella brottslingar, som suttit i sovjetiska fängelser. Hos dessa figurer har man hittills hittat stora mängder pengar, stöldgods, även guldmünt för 1 miljon dollar. Man konstaterade också att vissa hade anknytning till det sovjetiska konsulatet i New York.

Nu har de amerikanska myndigheterna blivit oroliga. FBI-representanten James L. Murphy sade redan i början av 1983 att den sovjetiska maffian tjänar miljontals dollar och att den också sysslar med varusmuggling, säljer vapen och narkotika, mördar människor och organiserar andra liknande operationer (*Free Estonian Word*, 17 februari 1983).

Enligt Newsweek (den amerikanska upplagan 19 augusti 1985) tror FBI att en del sovjetiska emigranter kan ha uppdrag av KGB. I Los Angeles-området dömdes Nikolaj och Svetlana Ogorodnikov för spioneri. Det finns andra som än så länge fortsätter att rapportera till Moskva. 1.500 invandrare från Sovjet arbetar vid större amerikanska företag.

Nu har amerikanska polisen också kommit på säkra spår av den sovjetiska maffian.

I maj 1985 sköt man Jevsej Agron i New York till döds. Han väntade på hissen i huset där han bodde. Polisen ansåg att mannen fick dö som en följd av maktkampen inom den sovjetiska maffian.

Sovjetiska brottslingar i USA har redan blivit dömda för bedrägeri, utpressning, förfälskning, häleri och även för flera mord i Brighton Beach, där Brooklyn-bor börjat kalla Ocean Parkway för Gorkij Prospekt.

Den besvikna polisen sade att man skulle åtala ännu fler personer om inte andra

emigranter var rädda.

Enligt FBI-agenten James Fox, som också är expert på Sovjet, försöker sovjetiska agenter hitta sina hjälpare även bland missnöjda och besvikna emigranter. Fox sade till Newsweek: "Det är förbluffande vilket tålamod de har."

Våren 1984 klagade James L. Murphy inför pressen: "Jag vet inte vad som händer om ännu fler sådana personer invandrar från Sovjetunionen till USA" (*Free Estonian Word*, 7 juni 1984).

I september 1984 meddelade man i USA att hemliga agenter från Förenta staterna och Israel hade upptäckt en internationell liga, som tillverkade falska sedlar. Man arresterade tio personer som emigrerat från Sovjet-Georgien till Israel. Man beslagtogs falska sedlar för 13 miljoner dollar, papper för tryckning och fyra tryckpressar. Sju personer greps i Israel och tre i Brooklyn. Alla var israeliska medborgare. Gangsters planerade att öppna ett tryckeri även i Clifton, New Jersey (*Free Estonian Word*, 20 september 1984).

Så "pendlare" håller kontakt med sovjetiska brottslingar i andra länder. Mellan Sverige och USA pendlar t ex de två sovjetiska medborgarna Michail och Jurij. Som kurir verkade också den tidigare omtalade Aleks.

Svenska polisen sen i starten

Även i Sverige har den organiserade sovjetiska brottsligheten och undergrävande verksamheten ökat. Den socialdemokratiska polisledningen har under flera år inte tagit saken på allvar, inte förrän Aleks och Raivo greps för väpnade rån i Finland. Regeringen har inte heller visat något större intresse för att begränsa eller ännu mindre stoppa verksamheten.

I oktober 1984 häktades i Stockholm

Eduard för stöld och häleri. Polisen hittade hos honom även avancerad datorutrustning, vars ursprung han inte ville förklara. Vid gripandet åt Eduard upp en sida ur sin anteckningsbok. Han misstänktes också ligga bakom en bordell på Bondegatan, där den sovjetiska agenten Lidija arbetade innan huset skulle renoveras.

Den 13 november 1984 dömdes Eduard av Stockholms tingsrätt till tio månaders fängelse för häleri, grovt häleri och olovlig befattningsbefattning med smuggelgods.

En annan organisatör av brottslig verksamhet i Stockholm är Aleksander från Tallinn. Hans föräldrar arbetade på sin tid i NKVD (dagens KGB). Han har i Sovjet suttit i fängelse för kriminell verksamhet, men fick ändå utresetillstånd, som många andra liknande personer. Han har skrutit och påstått sig ha över hundra medarbetare. Vid flera tillfällen har han gripits med smuggelgods i tullen i Helsingfors, senast i augusti 1984. Men han går fortfarande på fri fot.

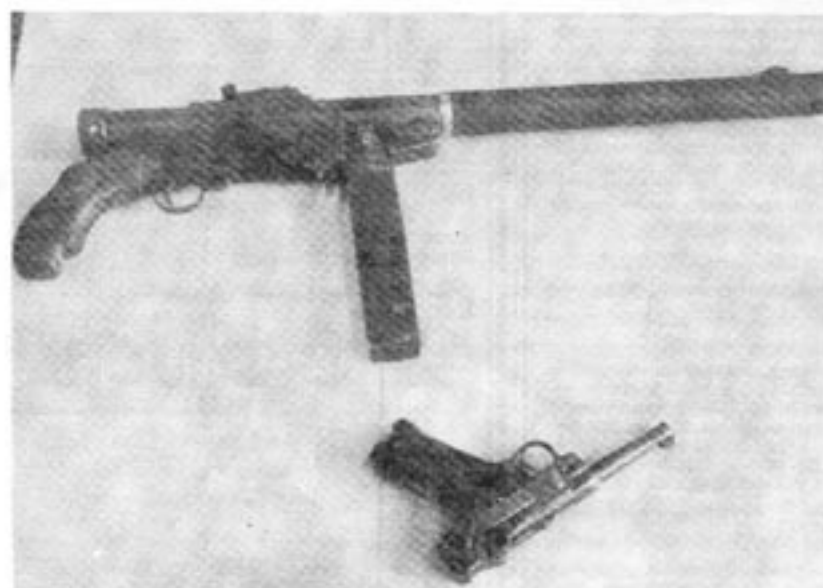
Vapensmuggling

I Tammerfors i Finland bor Heikki — välkänd hos den finska polisen — som har haft gemensamma "affärer" med sovjetiska brottslingar. I Sverige med Valentin. Men han har också kompanjoner i Danmark, Västtyskland och på andra håll. Esten Erik, som numera bor i Hilden i Västtyskland, har med sin BMW besökt "hälsocentret" på Bondegatan i Stockholm.

Ryssen Boris fick utvandra med hjälp av visum till Israel och hamnade slutligen i Frankfurt am Main, där han bedriver kriminell verksamhet.

Det finns ryssar som hela tiden pendlar mellan Sverige och Sovjet. De smugglar och förbereder nya operationer. Vovka åker t ex regelbundet till Leningrad.

Enligt flera uppgifter lär kamraterna även syssla med vapensmuggling via Sverige till

Raivos och Aleks' vapen vid rånerna i Helsingfors, och den BMW de använde vid kupperna.

Nordirland för IRA och till Libanon.

Först hade polisen i Väst svårt att begripa att så många sovjetmedborgare som utvandrat till Väst började agera mot Västvärlden och till och med samarbetade med vissa tjänstemän vid den sovjetiska ambassaden eller de andra socialistländernas representationer. Det är många småborgerliga liberaler som fortfarande inte begriper detta.

Man får inte glömma att Sovjet ofta har flera mål med sina aktiviteter. I detta sammanhang vill man dels visa omvärlden sin "mänskliga" sida, se vi låter judar utvandra! Även Kuba lät 1979 hundratusen personer utvandera till USA. Bland dem fanns många brottslingar och agenter som greps senare (även om de flesta var äkta flyktingar).

De israeliska myndigheterna upptäckte den sovjetiska taktiken först och slog till mot flera KGB-officerare, som sysslade med kriminell verksamhet i Israel. Först därefter började FBI intressera sig för situationen i USA. När vaknar polisledningen i Sverige? Inte ens SÄPO-chefen Sven-Åke Hjälmsroth har haft tillräcklig förståelse för det smygande politiska hotet mot landets säkerhet. Men det är inte konstigt, eftersom han som socialdemokratisk partigångare förut arbetade på posten.

Bakom den skadliga verksamheten finns en illegal organisation, *Röda hjälpen*. Den grundades år 1922 i Moskva som MOPR ("Den internationella hjälporganisationen för revolutionära kämpar"). Dess förste chef var den polskfödde Julian Balthasar Marchlewski, som redan år 1919 verkade som ledare för kommunistiska terrorister i Ruhr (han var också medlem i centralkommittén av Tyska kommunistpartiet). Under åren 1920-1922 arbetade han inom Komintern. Allt enligt Sovjet-Estlands encyklopedi.

Röda hjälpen

"Röda hjälpen" stöder och organiserar alla möjliga aktioner för att skapa ytter-

ligare oro i Västvärlden, finansierar agenter, undergivande grupperingar och vissa småpartier och samordnar även röd terroristverksamhet på olika håll i såväl Västeuropa som på andra kontinenter.

Enbart i Sverige arbetar flera hundra brottslingar, bland dem svenskar, finnar, polacker osv åt Röda hjälpen. Den sovjetiska maffian, som huvudsakligen understödjer "Röda hjälpen", sysslar i Sverige även med narkotikasmuggling. Man har också byggt upp flera bordeller. En låg på Bondegatan som

"hälsocenter" och en "antikbod".

Stulna varor säljs i affärerna eller på svarta marknaden med hjälp av sovjetiska klubbar i landet. Pengarna används för undergrävande verksamhet, huvudsakligen i Västeuropa. En del stöldgods skickas även till Sovjet för nomenklaturan — den kommunistiska härskarklassen.

Vad kan vi göra?

Den svenska polisen har alltför begränsade resurser för att bekämpa den organiserade sovjetiska brottsligheten. Samtidigt skaffar Moskva tiotals miljoner kronor varje månad

genom olaglig verksamhet för att skada och skaka det västerländska samhällssystemet, som på KGB-jargong kallas "Kartago" — en plats som måste förintas.

Finner vi oss verkligen i detta? Tolererar vi att vissa personer som kommit till Sverige som flyktingar omedelbart börjar syssla med kriminell verksamhet och undergrävande verksamhet för att främja Sovjets intressen? Dessvärre vill regeringen Palme inte agera, förmodligen av ideologiska skäl.

Man kan inte stoppa de skickliga och skoningslösa sovjetiska brottslingarna med liberalism och snälla ord. Det är kanske därför de sovjetiska invandrarna kallar Sverige för "dagis"? Kraftfulla åtgärder måste till för att bemöta och avslöja det nya osynliga hotet mot Västsamhället och för att vi skall överleva som ett civiliserat folk.

Jüri Lina

I en artikel i ett kommande nummer av Contra skall vi redogöra för de sovjetiska institutioner som är verksamma i Sverige. 7.000 sovjetiska medborgare kan som alla förstår utträta en hel del, även om en stor del av resurserna går åt till att övervaka varandra. "Sovjet-Stockholm" är ett fivemaskigt nät av officiella sovjetiska institutioner och en rad företag i de mest skiftande branscher. Från bilhandel till bordeller, från ryska livsmedel till hälericentraler.

RAD annonser

Välkommen med radannonser. Annonspri-set är 25:- för högst sex rader. Bifoga betalningen vid annonsbeställningen.

Säljes

Handdriven stencilapparat av märket Gestetner. Tel 08-54 95 52.

Supermakten som befriare och ockupant

Den svenska grundlagens regler om förhållandena under en ockupation är snarast en inbjudan till fienden. Svensken skall "slå sig till ro i fredlig samlevnad med ockupanten". Erfarenheterna från andra världskriget i våra grannländer visar vart "fredlig samlevnad" (Estland, Lettland, Litauen) respektive väpnat motstånd (Finland) för.

Genom upptäckten av massgravarna vid Katyn känner man till hur ryssarna likviderade tillfångatagna polska officerare under Stalinepoken. Däremot har vi ingen vetskap om vilket öde som drabbade de tre baltiska nationernas officerskårer efter ockupationen på försommaren 1940. I en intressant uppsats om en svensk officers tjänstgöring i Estland, Lettland och Litauen på trettioalet (*Meddelande från Armémuseum XXXIII-XXXIV*) tar Jan von Konow upp detta ämne och skriver: "Underkastelse, nackskott, deportering, landsflykt — fanns annat alternativ för den enskilde officeren?"

De baltiska arméerna var större än den finska

En ytterst intressant fråga — som vi tyvärr aldrig torde kunna få något svar på — är hur försvarsledningen i respektive länder reagerade och agerade inför de sovjetiska kraven. Diskuterades över huvud taget militärt motstånd när ryssarna på hösten 1939 föreslog biståndspakter och placering av militärbaser i Baltikum? "Faktum är dock," säger von Konow, "att de tre baltiska arméerna tillsammans var större än Finlands armé, som bjöd ryssarna så hårt motstånd några månader senare." En viktig orsak till den politiska ledningens defeatism kan ha varit att de tre små nationerna aldrig hade etablerat något militärt samarbete.

Som bekant genomförde ryssarna effektivt ockupationen av Baltikum genom att deportera större delen av de tre nationernas ledande befolkningsskikt till Sibirien. Genom stor inflyttning har man åstadkommit önskvärd russificering. Mot bakgrund av utvecklingen i Baltikum är det anmärkningsvärt

att man i vårt eget land behandlat en eventuell ockupationssituation med föga realism. Det är trettonde kapitlet Regeringsformen som avses; av detta kapitel framgår med all tydlighet att regeringen på allvar räknar med att vårt militära försvar icke skall räcka till överallt. Kapitlet handlar om en situation då delar av riket har lämnats i händerna på en ockupationsmakt.

Sverige vill underkasta sig

I *Fritt Militärt Forum* (nr 2 1984) har regeringsrådet Gustaf Petrén utsatt det anförda kapitlet för kritisk granskning. Efter en jämförelse med förhållandena i Jugoslavien, där grundlagen innehåller regler som åligger varje medborgare att göra motstånd till det yttersta, gör Petrén följande kommentar: "Den svenska grundlagen bygger i stället på att befolkningen skall slå sig till ro i fredlig samlevnad med ockupanten i avvaktan på att någon utifrån skall komma och avlägsna ockupanten."

Vilken nation skulle då kunna tänkas som ockupant? Ja, Petrén går så långt att han talar om "den stormakt som för alla svenskar framstår som den sannolika ockupationsmakten". Ingen torde kunna bestrida att det vid en kapplöpning om svenskt territorium är Sovjetunionen som sitter med de starkaste korten på hand. Från basområdet vid Murmansk kan ett massivt anfall igångsättas omedelbart. De västallierades möjligheter att via Norge gå till motangrepp med tillräckliga resurser är minst sagt begränsade. För övrigt kan det ifrågasättas om någon "kapplöpning" mellan supermakterna verkligen kommer att äga rum.

För Sovjetunionen gäller det att helst före en öppen konflikt med USA och utan att behöva sätta in militära maktmedel i första

hand lägga beslag på norrländska flygfält och på de utmärkta vägar som från Norrland leder in i Norge. Framförallt är det då viktigt att inte i förväg röja sina aggressiva avsikter och hindra att den svenska försvarsmakten hinner mobilisera. Ett-sovjetiskt medel att luckra upp motståndsviljan i det land man avser att annektera är sk subversiv verksamhet, välkänd av säkerhetstjänsten men synnerligen svår att skydda sig mot och avslöja.

Sovjet vill bli "befriare"

Ett led i den subversiva verksamheten är den fredsörelse som de senaste åren fått sådana proportioner. Det kan vara lämpligt att återge ett uttalande av Lenin: "Småningom kommer i de kapitalistiska imperialiststaterna att uppstå starka fredsörelser för fredens bevarande. Dessa folkörelser är närmast idiotiska och begriper inte sitt eget bästa. Men, de är användbara idioter. Vi skall utnyttja dem."

Inom "Rörelsen" — i samverkan med kommunisterna — kan det finnas personer som, påverkade av den subversiva verksamheten, förordar att Sverige i händelse av sovjetiskt hot gör klokt i att ge efter. Exemplet Danmark den 9 april 1940 kan verka "förståndigt" och värt att efterfölja. Dessa människor förefaller ha föga kännedom om sovjetiska ockupationsmetoder.

För att återgå till militära aktioner är det långt ifrån otroligt att man i Krom hoppas på att kunna ockupera vårt land såsom "befriare". Svårigheten ligger endast i att provocera ett angrepp från västmakts håll, något som ger ryssarna anledning att ingripa! Det var sådan hjälp från sovjetisk sida som finländarna artigt avböjde på sensommaren 1944. Det sägs att Stalin litade på den gamle marskalkens försäkran att man själv skulle klara uppgiften att driva ut tyskarna ur landet.

Den enda möjligheten att avhålla supermakten från att angripa Sverige är att ge försvarsmakten sådana resurser att varje anfall kan avvisas och därigenom en ockupation — med dess konsekvenser — kan förhindras. Det är inte för ro skull som Sovjetunionen har byggt upp sin gigantiska offensivt inriktade krigsmakt, och har man intresse av att ockupera ett grannland så kommer man att stanna kvar.

Mårten Elgström

"Hemlandet" som sticker upp mot Sydafrika

I förra numret av *Contra* presenterade John Blundell "hemlandet" Ciskei, och hur dess politik för fri företagssamhet bryter mot Sydafrikas planer. Här fortsätter artikeln.

Praktiskt taget varenda en jag mötte i Ciskei var entusiastisk och fast besluten att utnyttja de ekonomiska reformer som jag hade diskuterat med Swart-kommissionen.

Phil Parkin, en engelsktalande sydafrikan, är ordförande i Ciskeis Industriförbund. Vi träffades på hans kontor vid Ciskei Milling, ett företag som sysselsätter ungefär 200 personer. En jätte — vid honom skulle t o m en amerikansk fotbollsspelare se ut som en dvärg — som var entusiastisk över utvecklingens "snöbollseffekt", som skulle komma. När Ciskei avskaffade skatterna, samtidigt som Sydafrika ökade sina, skulle det leda till att de omgivande städerna i Sydafrika om fem år skulle tiggas om anslutning till Ciskei.

"Vi vill inte få hit de som vill ha subventioner, som enligt det gamla programmet", sa han. "Vi vill ha riktiga företagare som kommer för att slippa betala skatt, inte för att få stöd. Det kommer att minska vårt beroende av Sydafrika och de vinster som kommer att stanna kvar kommer att användas till investeringar, ge fler arbeten och mer välbärande."

Frans Meisenhold är VD i *Ciskei Peoples Development Bank*, ett regeringsorgan som anhängarna till fri marknadsekonomi hoppas bli av med. Banken ligger i den sydafrikanska King William's Town, men skall snart flytta tio minuter bort längs vägen till Bisho. "Problemet med subventionerna är," sa Meisenhold, "särskilt att finna på lönesidan. De har en negativ effekt på produktiviteten. Vårt motto är 'Det är en synd att inte gå med vinst', och vi begär inte stöd eller hjälp. Istället säger vi till var och en: 'Här är en möjlighet: ingen bolagsskatt och mycket låg inkomstskatt, kom hit och prova på.'" Han kände till många företag som väntade på att skattereformen skulle träda ikraft i mars innan de skulle göra slag i saken.

Skattelindringen

På väg till ett sammanträffande med Ian Duncan-Brown, VD för gjuteriet Dimbaza, stannade jag till vid Dimbazas kyrkogård.

Jag stod just på den plats där brittiska BBC för tio år sedan monterat upp sina kameror för att filma "Sista graven i Dimbaza", en vänsterinriktad dokumentärfilm full av pessimism rörande områdets svarta om de inte fick massivt utländskt stöd. På vänster hand låg staden — som med västerländska mått mätt var fattig, även om jag har sett mycket värre i brittiska kommunägda bostadsområden. De flesta husen i Dimbaza hade TV-antennerna, de flesta hade telefonrör, en del hade bilar och de var uppenbarligen köpta för de hade getts en personlig utformning utan like. Till höger låg det område som i BBC-filmen hade varit öppen mark, men som nu var ett livaktigt industriområde. Alla sorters fabriker fanns i den grunda dalen och långt borta byggdes nya hus och ny mark bereddes för ytterligare byggnader.

Ian Duncan-Brown hade själv arbetat med grunden till sitt första gjuteri samma dag som BBC kom för att göra filmen. Efter sju utbyggnader sysselsätter han 400 människor och varje månad omvandlar han 500 ton stål till krossutrustning för gruvnäringen. Tre fjärdedelar av produktionen exporteras. Han verkade lika entusiastisk som Phil Parkin över skattereformen. "Man ändrar den typ av företagare som lockas till Ciskei. Nu kommer killarna som vill slippa betala skatt. Och det betyder ju att de kommer att gå med vinst snabbt, annars vore det inte intressant."

Sjudande småföretagande

Don Saul har flyttat hit från Kalifornien och arbetar hos den ciskeianska regeringens småföretagsbyrå. Avregleringslagen var "fantastisk" för honom. "Det kommer att ta tid, men den kommer att betyda mycket. Den betyder att alla svarta företag i Mdantsane nu kan krypa fram från sina bakgårdar och börja driva affärer på allvar utan att vara rädda."

Hans anställda visade mig runt på olika småföretag. Ett i Zwelisha, ett annat i

Mdantsane. Byggnaderna hade uppförts av småföretagsbyrån. Efterfrågan var enorm. I Mdantsane hade den lokala ledningen satt stopp efter 350 anmälningar. Det fanns plats för 47. "Så fort företagen är livskraftiga försöker vi få dem att köpa lokalerna, så att vi kan bygga nya."

Lokalerna var i grunden identiska, men de innehöll alla typer av verksamhet. Från skrårerier och frisörer till svetsare och snickerier och bilverkstäder. Mellan städerna stannade vi i Kambache för att besöka skrårerier Patrick Mbiko, som hade ökat från inga till 50 anställda på ett år. Men Mbiko var borta. Han var på jakt efter fler att anställa! Hans fru och bror visade mig deras lilla fabrik på två rum, som tillverkade 1.400 joggingdräkter för barn till den amerikanska marknaden varje dag.

L. F. Siyo är slaktare och begravningsentreprenör och sysselsätter 7 respektive 14 personer i sina företag. Han är ordförande för Mdantsanes Handelskammare och samtidigt medlem i "De tjugo kommitté", en medborgarrättsgrupp. Han är inte ense med Ciskeis president Sebe i många frågor. Men han var mycket bestämd om "Sebenomics" och småföretagen. Mdantsane var lugnt och stabilt och han såg fram emot fem goda år. Arbetslösheten var fortfarande för hög, men allt som behövdes nu var fler företag. Siyo slutade vårt samtal med att bekräfta vad en del vita redan sagt: "Människor ser möjligheten att bli rika i Ciskei. De flyr från våldet i Sydafrika och kommer tillbaka."

Kyrkans synpunkter

Jag träffade ortens anglikanske domprost Patrick Ncaca och pastor E. A. Plaatjes, föreståndare för den Afrikanska metodistiska episkopalkyrkan hemma hos Ncaca. "I över 300 år," sa Ncaca, "var detta ett torrt, utvecklat land. Nu får vi fri företagssamhet, utveckling, arbete. Vi kunde aldrig drömma om att det var möjligt."

Båda menade att den planerade jordreformen var bra och populär. "Vi brukade bygga på mark som inte var vår egen," sa Plaatjes. Skattereformen kommer att locka utländska företagare och kapitalägare, men motätgårdens mot arbetslöshet är fler företag "och vi är redo att välkomna dem som kommer." Ncaca slutade: "Som kyrkliga ledare uttrycker vi vårt största gillande av både skattereformen och jordreformen. Berätta om den och be folk komma hit och se själva vad som händer i Ciskei!"

Probe heter den enda av svarta ägda tid-

skriften i Sydafrika. Den ges ut i East London, alldeles på andra sidan Ciskeis östgräns. Dess redaktionella linje sammanfattas i "rättvisa åt alla". Redaktör Leslie Xinwa bevakar Ciskei och är kritisk mot Sebes hantering av de medborgerliga rättigheterna. Men "Sebenomics" är för Xinwa en "rättvis" politik. Den ekonomiska utvecklingen, särskilt i Dimbaza, är "imponerande och to m en utmaning för tanken". Det brukade vara en stor händelse för media när en ny fabrik öppnades. Men nu öppnar så många nya att företagen inte ens skickar ut ett pressmeddelande. De ekonomiska reformerna är enligt Xinwa "livgivande och förnuftiga".

Enpartistat

Optimismen i Ciskei stod i skarp kontrast till alla varningar jag fått i Johannesburg och Soweto. Få av dem jag mötte där hade varit i Ciskei, men en av de som hade varit där, Sheena Duncan, aktivisten från Black Sash varnade mig för "k-pistbeväpnade polismän som förtryckte svarta likaväl som vita". Hon tillade torrt: "Ätminstone de vita är ju någorlunda trygga här i Sydafrika."

Jag kom ihåg den varningen när jag efter tre dagar i Ciskei fick frågan vad jag hade väntat mig att se. Det slog mig att jag inte sett en enda uniformerad polis. "Vilken färg har polisen på sina uniformer?" frågade jag. "Grönt," blev svaret, så jag höll sedan utkik resten av veckan, men såg aldrig mer än två trafikpoliser — klädda i brunt — som hade upprättat en hastighetskontroll nära Dimbaza.

Överallt i Ciskei framförde jag den kritik jag hört i Johannesburg.

Ciskei är en enpartistat. Det är sant, sa Ray Mali, ordförande i Ciskei National Independence Party (CNIP), att de två oppositionspartierna har anslutit sig till CNIP. Men den som vill får starta nya partier (det verkade vara lika svårt att hamna på valsedeln i Ciskei som i USA).

Mali hävdade att kritiken om "enpartistaten" saknade insikt om Ciskeis kultur och historia. "Även om vi är anhängare av en förnuftig och demokratisk styresform så vill vi slå vakt om våra traditioner. En sådan är att hövdingen sammankallar sina rådgivare till en "indaba". Den traditionella "indaban" är en debatt som leder till enighet. "Det finns olika åsikter inom CNIP," fortsatte Mali. "Men vi träffas för att diskutera saken och kommer överens. Vi har politisk frihet enligt vårt synsätt."

Självständighet på låtsas

Ciskeis självständighet är på låtsas hävdade man i Johannesburg. Resten av världen vägrar att godkänna den (eller något annat "hemlands" självständighet). Regeringen kontrolleras av Sydafrika och är helt och hållet beroende av Sydafrikas hårt beskattade medborgare.

På många ställen är Ciskeis gräns med Sydafrika omarkerad och man kan resa från det ena landet till det andra utan att märka det. Men det är en gräns. Skatterna är olika, lagarna är olika och länderna skiljer sig allt mer. På den ena sidan av gränsen finns raslagstiftning, på den andra sidan finns ingen

sådan.

Willie Breytenbach, specialist på författningsfrågor hos president P W Botha i Pretoria: "De facto och de jure är Ciskei självständigt. Avsaknaden av internationellt erkännande betyder inte att det inte är en stat. Det betyder bara att staten saknar internationellt erkännande."

"Självständigheten tvingas inte på hemländerna. De väljer den själva." Som belägg för frivilligheten anförde han KwaZulu som inte vill ha självständighet och Pretoria kan inte tvinga igenom den.

Om den sydafrikanska regeringen kontrollerar Ciskei, så gör den det ineffektivt. Breytenbach underströk att Sydafrika inte gillar Ciskeis reformer inom ekonomin. Särskilt inte avskaffandet av bolagsskatten. Det kommer att locka sydafrikanska företag dit och det ger föredömen för de andra hemländerna.

Hövding Mavuso, en av Ciskeis traditionella ledare, avvisade påståendet att antalet vita på topposter i Ciskei är bevis på kontroll från den sydafrikanska regeringen. Vita får bara anställning inom de specialiteter där de behövs.

Skatteexperten Ian Hetherington hade förklarat Ciskeis budget för mig och mitt första intryck var att Ciskei var beroende av Sydafrika. Men Hetherington hävdade att 80% av de intäkter som kommer från Sydafrika inte är bistånd. Det rör sig om en dryg miljard kronor. Knappt halva beloppet är sådant som Sydafrika åtagit sig att betala innan självständigheten — pensioner, ersättning för underhåll av sydafrikanska vägar och så vidare. Nästan lika mycket är Ciskeis andel av intäkterna i tullunionen. Hetherington förklarade delpost efter delpost och till slut återstod 100 miljoner kronor som han medgav var intäkter som "inte rätteligen var ciskeianska". Men det innebär inte ett fullständigt beroende.

Korruption?

Anklagelserna om korruption hade jag hört många gånger i Johannesburg. Nyligen självständiga länder i Tredje världen är kända för korruption och mutor. Men med ett undantag såg jag inte skymten av korruption.

Phil Parker berättade för mig om korruptionen i de andra hemländerna. "Men jag har aldrig sett tassarna i kakkburken här," förklarade han. Och Gert Claassen vid bostadsdepartementet beskrev regeringen som "hederlig". Han fortsatte: "Det finns inte minsta antydning till korruption i något av de projekt jag varit inblandad i, och två av dem var i storleksordningen flera hundra miljoner kronor."

Det framfördes klagomål om *uhuru*-hoppare (*uhuru* betyder frihet på swahili). De brukar också kallas "tioprocentarna". De flyttar runt till olika nyligen självständiga länder med vidlyftiga projekt, redo att ta

emot statligt stöd. De har ritningar, en modell och ett färdigt kontrakt, bara att skriva under. De är beredda att erbjuda allt den nye presidenten vill ge sitt folk.

Officiellt var allt i Ciskei perfekt. Inga mutor. Inofficiellt dök namnet på en minister och ett *uhuru*-kontrakt ständigt upp. På sitt sätt var det hoppingivande. För det första var man upprörd, för det andra trodde man att han skulle åka fast och för det tredje, om detta var all korruption i Ciskei så var det säkert rekord för världsdelen.

Medborgerliga rättigheter

Den starkaste kritiken mot Ciskei rörde bristen på medborgerliga rättigheter. Det hävdades att landet behållit och på ett ytterst avskyvärt sätt tillämpade Sydafrikas lagar om inre säkerhet. Att vita använde dem mot svarta var förkastligt. Att svarta använde dem mot svarta var än mer förkastligt. Man nämnde gång på gång en bojkott mot den ciskeianska statens bussföretag 1983, som protest mot en taxehöjning på 11%. Svaret på den bojkotten, som varade flera månader, hade varit hundratals gripna, tortyr, våldtäkter, trakasserier, utgångsförbud, undantagstillstånd och dödsskjutningar som tillskrevs polisen. En del av det som gjordes gällande var säkert riktigt. Ciskeis brott mot de medborgerliga rättigheterna kan inte försvaras, men man kan resonera om hur stora de brotten är och sätta dem i sitt sammanhang.

I Johannesburg fick jag höra att Ciskeis fängelser var överfulla med hundratals fångar. Närmare Ciskei, i East London, sa redaktören för den svarta tidskriften *Probe* Leslie Xinwa att antalet gripna var ungefär 30. Ray Mali, i sitt tillfälliga kontor i King William's Town menade att det var fem eller sex och beskrev gripandena som "en nedkyllning". Och vägg i vägg med president Sebes kontor i Bisho hävdade kanslern Nico Ferreira att antalet var omkring tio.

"Jag har läst varenda pressklipp från trakten under de senaste tre månaderna," svarade jag. "Och jag har sammanställt en lista på tjugo!"

"Är en av dina tjugo chefen för skolöverstyrelsen, mannen som dagens tidningar påstår vara fängslad?" frågade Ferreira.

Jag nickade.

Kanslern log "Han sitter här utanför och väntar på att få träffa presidenten. Du gick ju förbi honom."

Vilket antalet nu än är — sannolikt omkring tjugo och förvisso inte hundratals — så medger Sebe öppet att det förekommer gripanden utan rättegång i Ciskei. Men staten har enligt hans mening skyldighet att skydda individen medan individen har skyldighet att följa spelreglerna. Han hävdade att de som var gripna utan rättegång inte följde ett fritt samhälles regler.

Jag tog fram ett färskt pressurklipp med fyra nyligen gripna. Varför är de här in-

spärrade frågade jag. Han resonerade ganska omsorgsfullt kring vart och ett av fallen. Qeqe hade enligt uppgift gripits när han försökte smugga ut ritningar över Ciskeis två fängelser till Transkei. Mtele hade gripits för att han hade "ett halvt ton aktivistlitteratur som skickats från Ryssland tillsammans med stora penningssummor". Sandi var anklagad för mord och Diabantu, officer i Ciskeis underrättelsetjänst, misstänktes för att vara dubbelagent sedan han avslöjats i radiotrafik med Transkei.

Helen Suzman, medlem i det sydafrikanska parlamentet för Progressiva federala partiet, hade nyligen gått igenom samma personer med Sebe. Tidigare 1984 hade hon i parlamentet talat om "miljoner svarta i Ciskei" som underkastades "en grym tyrannens godtycke" (även om Ciskei bara har en miljon invånare sammanlagt). Sebe hade bjudit in henne för att undersöka saken på platsen, att resa vart hon ville i Ciskei. Hon hade också fått en förklaring till gripanden.

En småföretagare visar upp sina varor i ett av de nya industrihusen.

Sebe hävdade att hon sagt till honom att "ingen justitieminister i Sydafrika har förklarat saken så bra som du". När jag frågade henne vidhöll hon sin tidigare inställning: "Mitt uttalande står fast. Sebes förklaringar är bara som vanligt. Han visade bara de äkta och övertygande fallen. Mitt motstånd mot gripanden utan rättegång står oförändrat kvar."

Vilka är proportionerna?

Men bortsett från det så var hon öppenbarligen imponerad av mycket av det hon såg. Till exempel befolkningens hängivna arbete under svåra förhållanden, avregleringen och skattereformerna. Sebes öppenhet och hederlighet. Hon fick åka vart hon ville och prata med vem hon ville. Sebe uppmanade henne aktivt att inte bara se det fina utan också det fula och otrevliga.

Phil Parkins bedömning av Ciskei är att påståendena "saknar proportioner" och att mycket av kritiken mot Sebe är "omotiverad". Mdantsane, framhöll han, är den näst största svarta staden i södra Afrika. "Ingen annan ledare för ett hemland har en sådan plats där missnöjet kan börja jäsa."

(Den största staden är Soweto med två miljoner invånare. Mdantsane har en halv miljon invånare. Och på en avlägsen tredje plats ligger Ga-Rankuwa i BophuthaTswana med 100.000 invånare).

När bussbojkotten genomfördes var Sebe oerfaren som statschef och ställd inför en mycket svår situation, menade Parkin. Hans optimism var reserverad, men han såg en positiv utveckling både när det rörde ekonomin och de medborgerliga rättigheterna i Ciskei.

Hade man inte förbjudit gudstjänster en söndag? frågade jag Ncaca och Plaattjes. Men de skyllde inte på Sebe som tillhör de äldstes råd i kongregationalistkyrkan, utan på en lägre tjänsteman. Det hade skadat Ciskeis anseende, men de var mycket bestämda när de slog fast att det fanns full religionsfrihet. Inte bara det, sa Ncaca, "Sebe har gång på gång förklarat att det är de kyrkliga ledarnas skyldighet att kritisera staten om de ser någon orättvisa."

Till sist talade jag med Louw, hur kunde han, som var så principfast anhängare av individuell frihet, vara rådgivare till en regering som grep folk utan rättegång. Hur kunde han samarbeta med folk som förbjöd fackföreningar? Hur kunde han arbeta med tvångsflyttning av svarta från Sydafrika till Ciskei? Det som ledde till företeelser som Ndevana, ett fattigt läger för flyttade i Ciskei?

"Tvångsflyttningar av svarta är en del av Sydafrikas apartheid-politik," svarade han. "Det är ett led i försöken att få alla svarta utom gästarbetarna att flytta till hemländerna." Och även om en rapport hävdade att en fjärdedel av Ciskeis befolkning flyttats dit under de senaste tio åren hävdade Louw att det inte sedan självständigheten i december 1981 hade förekommit några tvångsflyttningar till Ciskei.

Han medgav att regeringen hade förbjudit den största fackföreningen SAAWU 1983 och att man utan rättegång hade gripit några av dess ledare. "Fientlighet mot fackföreningar är en del av konservatismen i Ciskei," förklarade Louw, och han hoppades att den nya arbetsrättslagstiftningen som hans utredning arbetade med skulle tillåta fackföreningar på ett sätt som var att förvänta i ett fritt samhälle.

Vad beträffar medborgerliga rättigheter menade Louw att Ciskei kunde jämföras med många länder runt om i världen, länder som vanligen betraktas som fria. Ciskeis regering hade hittat sovjetiska vapen så han och regeringskontor hade utsatts för bombattentat. "Mycket få personer motsätter sig gripanden utan rättegång för att bekämpa terrorismen" påpekade han. "Gripandena ses som ett inslag av apartheid, men har inget med apartheid att göra — de flesta länder har sådana maktbefogenheter."

Vad laglig rättegångsproceduren anbelangar "så verkar det som om de gripna här, som presidentens bror (tidigare chef för Ciskeis

Fortsättning på sid 15

SVERIGE-NYTT

Contras notisavdelning innehåller sammanfattningar och kommentarer till händelser i världen. De källor som refereras är inte direkt citerade, utan texten är Contras sammanfattningar av originalkällan, försvitt inte annat markeras med citationstecken.

Skatterna en hälsorisk

På Danderyds sjukhus har man undersökt bakgrunden till hjärtinfarkter. Man har intervjuat infarktpatienter som är under sextio år (naturligtvis har man bara kunnat intervjua dem som överlevt infarkten). Man har låtit patienterna ta ställning till ett tjugotal olika tänkbara orsaker till infarkten. Nio av 57 tillfrågade nämnde "alla påfrestningar vi lever under i det här landet". Det var framförallt egna företagare som valde det svarsalternativet, och när man frågade dem vidare vad de menade pekade de flesta på skattetrycket.

Man intervjuade också infarktpatienternas fruar (det är nästan bara män under sextio år som får hjärtinfarkt) och där var det hela tolv som valde samma svarsalternativ när de skulle förklara makens infarkt.

Docent Nina Rehnqvist vid sjukhuset säger till tidningen *Dagens industri*: "Varje fredag har vi frågestund med patienterna. Då kommer skattelagstiftningen ofta upp som en orsak till infarkten. En av sex gånger kommer det upp som huvudskäl till infarkten".

Ungefär hälften av dem som drabbas av hjärtinfarkt dör direkt och kan alltså inte intervjuas.

Pensionärernas pengar

Ett av socialdemokraternas vallöften gällde inflationsskyddet av pensionerna. Det kan låta vackert, men det finns andra knep för att komma åt pensionärernas pengar. Det senaste förslaget, som säkert mer än väl kan ta hand om det belopp som utlovats inför valet, har aviserats genom tillsättandet av en utredning om "realränteskatt". Det är en skatt som bara skulle drabba institutioner som får en avkastning på sitt kapital som överstiger inflationen. I första hand institutioner med placeringar i räntebärande värdepapper. En fin omskrivning för pensionsförsäkringsbolag.

Utredningens ordförande är den socialdemokratiska riksdagsmannen Jan Bergqvist.

I instruktionerna till utredningen har finansministern sagt att försäkringsbolagen helt visst skall belastas med den nya skatten. Möjligen också AP-fonden. Även pensionsstiftelser och industriföretag med placeringar i räntebärande papper (som exempelvis kan motsvara företagens pensionsåtaganden) bör enligt finansministern beskattas.

Den nya livegenskapen

I Sverige får man inte bo var man vill. Inte ens om man äger marken och har ett hus är det säkert att man får bosätta sig där. Vi har tidigare gett många exempel på hur kommunala myndigheter trakasserar medborgare som vill bo där kommunen inte vill ha dem.

Ett nytt exempel kommer från Mjölby. Lennart Bäck har en jordbruksfastighet i Normlösa. Hans son vill flytta dit och pappan har upplåtit mark på fastigheten. Byggnadsnämnden vägrade att ge byggnadslov. Det skedde med socialdemokraternas fyra röster mot de borgerligas tre. I nämnden satt bl a socialdemokraten Lennart Svensson som själv byggt en ny villa 2,5 kilometer från Normlösa. Bäck ville bygga villan bara 1 km från Normlösa, men det blev nobben. Enligt Svensson finns det nämligen redan ett antal tomter vid Normlösa kyrkby, som är lämpliga för bebyggelse. Kommunen äger de flesta av de tomterna. Och det är det skall byggas enligt Mjölbyns byggnadsnämnd. Den egna marken 1 km från byn kommer inte ifråga. (Östgöta-Correspondenten)

Sverige och atombomben

Sveriges högteknologijäffärer med Pakistan har väckt internationell oro. Sverige har nämligen flera avtal med Pakistan som avser leveranser av utrustning och tjänster som är väsentliga i det pakistanska atombombsprogrammet. Och Pakistan är ett land som anses ligga nära till för att skaffa en egen

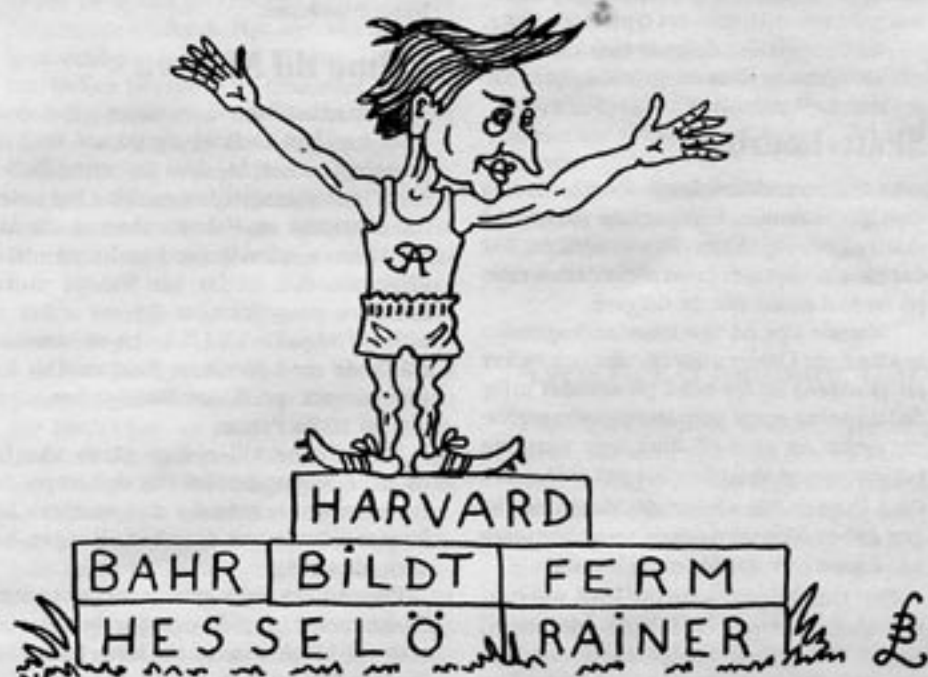
atombomb.

För tre år sedan lyckades Pakistan köpa en svensk blixtröntgenapparat som kan ta höghastighetsbilder av en ihålig kropp som imploderar (motsatsen till exploderar). Implosion används för att få igång kärnreaktionen i en atombomb. Uran eller plutonium pressas ihop med hög hastighet. Ett av de svåraste och viktigaste problemen vid atombombsutveckling. En del hävdar bestämt att det är det allra svåraste problemet.

Efter internationella påtryckningar mot Sverige stoppades leveranser av reservdelar och bruksanvisningar till apparaten, och den svenske instruktör som skulle rest till Pakistan för att förklara maskinens funktion stannade hemma. Men apparaten var redan levererad.

Pakistan försökte också från Sverige köpa utrustning som skulle kunna användas för att få till stånd själva implosionen. Det lyckades inte, men först efter internationella påtryckningar mot Sverige.

Rymdbolaget (som ägs av svenska staten) samarbetar med sin pakistanska motsvarighet när det gäller uppbyggnaden av en avlyssningsstation för amerikanska satellitdata. Stationen utrustas med mycket kraftiga datorer. Stationen har placerats bara några kilometer från anriktningsanläggningen Kahuta och också nära en utparbetningsanläggning för plutonium. Amerikanerna, som skall leverera datorn, är oroliga för att den skall användas minst lika mycket för de två kärnvapenläggningarna som för satellitavlyssningsanläggningen. Det är därför osäkert om amerikanerna ger exportlicens för datorutrustningen.

Kollektivismens offer

När överheten bestämmer blir det den enskilda människan som blir offer. Ett sådant offer är Karin Karlsson, 86-årig pensionär i Östersund som hamnat i de socialistiska myndigheternas klor. Karin Karlsson har en för stor och obekvämlig lägenhet. Hon har hittat en person som vill byta. Men den nya lägenheten ligger av den kommunala bostadsstiftelsen som vägrar att acceptera att Karin flyttar. Inte för att hon har stereon på högsta volym, vilda fester och suporgier... Hade hon burit sig åt så hade det nog varit mycket möjligt att hon hade fått byta. Men Karin Karlsson är pensionär, och det bor redan för många pensionärer i det område dit hon vill flytta. Ordföranden i bostadsstiftelsen, som i vardagslag är socialdemokratisk partiombudsman i Östersund, förklarar att Karin Karlssons flyttning skulle "rubba integreringsbalansen".

I Sverige skall vi nödvändigtvis bo i en allsköns blandning. Bor det för många pensionärer på ett håll så ingriper Storebror. Även om det nu mycket väl kan vara så att pensionärerna vill bo tillsammans.

Samma sak med invandrarna. Flera kommunala bostadsföretag vägrar att acceptera invandrare i hus där det redan bor många invandrare. Invandrarna skall "integreras". Vanligen är det naturligtvis så att invandrarna vill bo nära sina landsmän. De känner sig naturligt nog tryggare så. De kan tala med sina grannar på ett språk de förstår, de kan få sitt hemlands specialiteter i livsmedelsbutikerna, de kan ordna fester i anslutning till hemlandets traditionella högtidsdagar osv. Allt detta är förgräpligt i socialdemokratins Sverige. Pensionärer ska inte få vara tillsammans med pensionärer, assyrier inte tillsammans med assyrier, polacker inte tillsammans med polacker. Alla skall ingå i "integreringsbalansen". Aldern kan Storebror inte göra något åt, men det typiskt assyriska, polska eller för den delen svenska skall om möjligt suddas ut till en integrerad kommunalgrå standardsocialist.

Skattelindring

Ledande socialdemokrater föregår numera med gott exempel i frågan om avancerad skatteplanering. Efter Rainer-affären har det blivit accepterat inom socialdemokratien på ett helt annat sätt än tidigare.

Följande tips på skatteundandraganden har lämnats: Om du utför tjänster och tycker att skatterna är för höga på arvodet utför du tjänsterna gratis, men låter uppdragsgivaren ordna en gåva till dina barn som inte betalar någon skatt att tala om (idégivare Olof Palme). Nu verkar det dock inte ha gått så bra. Skattemyndigheterna har ingripit. Bättre gick det för nästa lösning.

Om Din fru vill åka till USA (för att exempelvis springa New York Marathon) ringer Du upp en svensk institution och erbjuder Dig hålla ett föredrag gratis. Om

ni kommer överens kan det sedan ordnas en tjänsteresa. Då har hustrun redan 50% rabatt på biljetten. Den andra halvan av biljettkostnaden ordnas genom att hustrun anställs som sekreterare och alltså har giltiga skäl att följa med som administratör av resan. (idégivare Kjell-Olof Fekdt).

Mygel i Åtvidaberg

Statliga bidrag betalas för byggande av offentliga skyddsrum. Under fredstid kan skyddsrummen disponeras för andra ändamål. Exempelvis som lagerlokaler eller extra källarutrymmen.

Kunskap är makt heter det. Och kunskapen om bidragen till skyddsrummen är förbehållen några få. I Åtvidaberg har det resulterat i att tre av åtta skyddsrum som fått bidrag har gått till tjänstemän vid gatukontoret.

Det lokala Åtvidabergspartiet gick i valet ut med den provokativa affischen: "Om kriget kommer, då gäller det att känna någon på gatukontoret!"

(Östgöta-Correspondenten)

Elstopp

När det är kommunen som kontrollerar energiförsörjningen gäller det att ha tumme med pamparna. Det har Stanislav Balas i Mjölby fått erfara. Han får inte installera en värmepump i sin fastighet, som innehåller fem lägenheter och två affärer. Fastigheten ligger nämligen inom det område som skall förses med fjärrvärme från det kommunala Mjölby-Svartådalens Energiverk. Och alternativa uppvärmningsmöjligheter stoppas helt sonika genom att samma bolag vägrar att leverera elenergi. Balas överklagade beslutet och fick rätt hos Statens energiverk, men energiverket gick vidare till regeringen och där fick Balas nej. Stopp för elströmmen om han inte ansluter sig till det kommunala fjärrvärmennätet.

Palme till Moskva

Ända sedan Palme kom tillbaka till makten 1979 har han inriktat sig på att resa till Washington och Moskva för att träffa "de stora" och sola sig i glansen. Man har ansett det olämpligt att Palme enbart skulle åka till Moskva, särskilt med tanke på ubåtsaffärerna, och därför har Sverige utövat intensiv påtryckningar för att ordna en officiell inbjudan till USA och ett sammanträffande med president Reagan. Det har inte lyckats, president Reagan har ingen lust att träffa Palme.

Men Palme vill rysligt gärna åka till Moskva. Så har det förhållit sig i ett par års tid, utan att de svenska diplomaterna har kunnat göra något åt saken. Reagan har varit obehaglig.

Palme tycks nu ha gett upp hoppet om ett "balanserat" resande och har beslutat att resa till Moskva utan att först ha besökt Washington.

Olaga diskriminering

Sollentuna kommun anmäldes här för ledaren för olaga diskriminering. Kommunen ordnade nämligen förtur i dagis åt invandrarbarn. Svenska barn (och föräldrar) fick längre kötider och diskriminerades därmed. Det är olagligt att göra så enligt en lag som gäller näringsidkare. Anmälaren tyckte att kommunen drev "rörelse" genom att ordna daghem.

Det tyckte inte kommunen — och inte heller åklagarmyndigheten. Båda ansåg att det var fritt fram att diskriminera svenskarna eftersom daghem inte var att betrakta som "rörelse". Det är tveksamt om den förklaringen hade stått sig vid en rättslig prövning. Nu klarade sig dock kommunen undan saken, eftersom anmälan gjordes av en person som inte själv utsatts för diskrimineringen och därför inte kunde vara målsägande i en process.

Stopp för lågpris

Låga priser skall man akta sig för. Om man är handlare. Konkurrenterna misstycer naturligtvis till det ojunga medlet att locka kunder. I ett samhälle med fri konkurrens spelar naturligtvis konkurrenternas motvilja ingen roll. Kunderna kommer ändå. I Sverige är det dock annorlunda. Här kan konkurrenterna alltid engagera någon myndighet som kan stoppa verksamheten. I dagens genomreglerade samhälle är det ju ingen som förmår följa alla bestämmelser.

Lågprisvaruhuset *Grosshandlarn* i Lugnvik utanför Östersund stoppas nu på detta sätt. Butiken har varit igång sedan 1984 och hållit låga priser. Bl a på grund av lokalkostnaderna. Butiken är inhyrd på ett industriområde. Och i industriområden får man inte sälja livsmedel. Om man inte har tumme med de lokala myndigheterna naturligtvis, för då kan man få dispens.

Men om företaget blir impopulärt bland konkurrenterna får man naturligtvis ingen dispens. Och nu måste Grosshandlaren slå igen butiken senast den 1 januari 1986. Priserna var för låga för de kommunala myndigheterna i Östersund.

(Länstidningen, Östersund)

En sann revolutionär

ger inte sitt blod till personer som vänder sig till privata vårdinstitutioner. KPML(r)'s idrottsförening i Göteborg har sagt upp sig som blodgivare eftersom en del av blodet kan hamna på det privata Carlanderska sjukhuset i Göteborg. Sjukhusen i Göteborg har en gemensam "blodbank" och Carlanderska gör av med mindre än 5% av det blod som finns. Men en sann revolutionär tar ju inte risken att någon kapitalist skulle bli botad.

(Göteborgs-Posten)

UTLANDS-NYTT

Extraarbete

I Rumänien har utfärdats ett påbud att alla i arbetsför ålder skall utföra sex dagars tvångsarbete varje år för offentliga arbeten. Det kan röra sig om vägbyggen, dräneringsarbeten osv. Men några är mer jämlika än andra. Det går nämligen att köpa sig fri från arbetsplikten. Det kostar 140 lei per dag att köpa sig fri, vilket är ungefär lika mycket som en dagslön. De rika klarar sig därför undan enkelt, medan de fattiga får arbeta sex dagar extra utan betalning.

(The Economist, London)

Fredsfostran

är ju ett populärt begrepp bland med Sovjet lierade svenska fredsaktivister. I Sovjet tar man dock hand om skolbarnen på ett helt annat sätt. Fackorganet *Svensk Bokhandel* berättar om vad man läst i den sovjetiska motsvarigheten till tidskriften. Bland bokklubbarna för barn i Sovjet finns bl a *Blivande Soldaters Klubb* och *Svärdet och skölden*. Där kan man läsa om militära bedrifter. Ungdomen får litteratur om de män som skapat de sovjetiska vapnen och berättelser från fronten. För vuxna finns bokserien *Segev* som har många titlar om Västs psykologiska krigföring mot Sovjet. Den sovjetiska bokhandelstidskriften berättar också om andra böcker, men företrädesvis sådana som är krigsberättelser eller utgivna under kriget. Det förekommer också intervjuer med generaler och krigsveteraner om vilka böcker de läser.

Postverk tänker om

Postverket i Sverige har som bekant försökt göra om sig till en diversebutik på landsbygden. Hittills med föga framgång. Det kanske vore idé att göra tvärtom — att i högre utsträckning hyra in sig hos lokala butiker för att få ned kostnaderna. Det amerikanska postverket, som kämpar med stora förluster, har valt den vägen. Ungefär 5.000 brevbärarlinjer har lagts ut på privata entreprenörer (det förekommer också i Sverige, men i liten omfattning). 7.000 små postkontor har lagts ned och ersatts av tjänster som hyrts in på bensinmackor och lant-handlare. Ett bra sätt att stärka den lokala servicen. Och amerikanska postverket sparar 150 miljoner dollar om året bara på dessa två åtgärder.

Rambo

I den populära amerikanska filmen *Rambo* försöker några amerikaner rädda landsmän som är krigsfångar i Vietnam. På vägen stryker ett inte obetydligt antal vietnamesiska

kommunister och sovjetiska rådgivare med. Filmen har gjort stor succé över hela världen. Så även i det sovjetvänliga Syrien. Men där passar det sig inte att hjältarna kämpar mot det med Sovjet allierade Vietnam. Istället har man låtit texten förflytta hela handlingen till Filippinerna 1943. Amerikanerna försöker rädda fångar hos japanerna. Att det förekommer moderna vapen bekymrar inte de syrisk filmmakarna det minsta. Det kanske för säkerhets skull skall tilläggas att den syrisk versionen är en piratversion som inte sanktionerats av det amerikanska filmbolaget. (Sydsvenska Dagbladet, Malmö)

Kamp mot inflationen

Vem gör mest för att bekämpa inflationen? 40% av fransmännen besvarar den frågan med Edouard Leclerc. Han är direktör för *Centres Leclerc*, ett företag som driver ungefär 500 stormarknader. Den årliga försäljningen är på 40 miljarder kronor och vinsten över en miljard kronor.

Leclerc pressar leverantörernas priser och för det vidare till konsumenterna. Ett exempel var Leclercs bojkott av Frankrikes största bryggeri — Kronenbourg. Efter tre månader gav bryggeriet med sig och sänkte priserna till Leclerc.

(Reason Magazine, Santa Barbara)

Överskott i Indien

För femton år sedan var svälten ett ständigt problem i Indien. Olycksprofetierna var många och dystra. Men Indien lyckades vända de dystra profetierna och skapa ett fungerande jordbruk. Nya metoder har ökat livsmedelsproduktionen kraftigt och idag har Indien överskott på livsmedel. En inte obetydlig del av det överskottet har levererats till Sovjet, där det ekonomiska systemet skapar ständig brist på livsmedel.

I år har Indien hittills hunnit sälja 500.000 ton spannmål till Sovjet, 100.000 ton till Rumänien och dessutom har man skänkt bort 100.000 ton till torkdrabbade länder i Afrika. Ytterligare 1,5 miljoner ton har exporterats via privata kanaler.

Indien har lyckats lösa de mest akuta livsmedelsproblemen. Sedan lång tid tillbaka har landet haft en av världens mest välutbildade befolkningar. (Antalet kvalificerade akademiker är t ex många gånger så stort som i Sverige — men folkmängden är naturligtvis också mycket större). Med en politik som lättar på de förlamande socialistiska regleringar som har hejdat ekonomiska framsteg är det troligt att Indien under Rajiv Gandhi alltmör kommer att göra sig gällande som ett nytt industriland.

Ingen kärnvapenvinter

En av skräckvisionerna i samband med ett kärnvapenkrig är den "kärnvapenvinter" som skulle följa efter ett globalt kärnvapenkrig. Resonemanget har varit att så mycket stoft skulle slungas upp i atmosfären att solstrålningen skulle hejdas. Jorden skulle bli kall och ogästvänlig. De som trots allt överlevde kärnvapenkriget skulle gå under.

Det kan i och för sig vara bortkastat att resonera kring vad som händer när vi (nästan) alla har förgjorts av ett kärnvapenkrig. Men om man skall göra det är det inte alls säkert att det blir någon kärnvapenvinter. Vetenskapsmännens meningar är högst delade.

Teorin om "kärnvapenvintern" lanserades av Carl Sagan (känd från sina TV-serier) 1983. Temperaturen skulle falla 30 grader och vara så låg i månader eller år.

Edward Teller, en av de mest respekterade forskarna på kärnvapenområdet, ifrågasätter Sagens förutsägelser. Det finns alltför många oklara faktorer.

Hur mycket stoft slungas ut i atmosfären? Vart tar det vägen — på vilken höjd? Vilket väder blir det, stoftet kan "regna ned" ganska snabbt. Vad betyder havet som temperaturutjämnare? Var fälls kärnvapnen? Alla dessa frågor är oklara och skulle i hög grad påverka utfallet.

Förhoppningsvis får ingen det verkliga svaret på frågan om det blir en kärnvapenvinter. Det får i bästa fall bli ett tankeexperiment som vetenskapsmännen kan vara oense om.

Religionsförföljelse i Etiopien

Den marxistiska regimen i Etiopien har fört landet in i svält och misär. I skuggan av det pågår också en intensiv religionsförföljelse.

I oktober förra året stängdes exempelvis samtliga 748 kyrkor som tillhörde Kale Heywet-kyrkan i provinsen Wolayta. I hela landet har 1.700 av samfundets 2.791 kyrkor stängts.

Svenska kyrkan har haft sina bästa kontakter med Mekane Yesus-kyrkan. 200 av den kyrkans präster är fängslade.

(Ljus i Öster)

Agca fick 3 miljoner DM

Ali Agca, mannen som försökte mörda påven, har under ed (vad den nu kan vara värd) försäkrat att den sovjetiska representationen i Bulgarien betalade en grupp turkar och bulgarer mer än 1 miljon dollar för att planera och genomföra mordet på påven. Agca uppgav att förstesekreteraren vid sovjetiska ambassaden i Sofia gav 3 miljoner D-mark genom Celenk, som var ledare för de "Grå vargarna". Agca har tidigare berättat

att Celenk gett gruppen de tyska pengarna, men han har tidigare inte berättat varifrån pengarna kom.

Vittnesmålen gjordes i somras inför den domstol i Rom som behandlar fallet.
(Washington Inquirer)

Manuel Marquez Trillo

Manuel Marquez Trillo, kortet taget innan han fängslades 1964. Han har inte fått ta emot ett besök sedan i oktober 1980. Han sitter i isoleringscell i Boniato-fängelset på Kuba.

Sedan tjugo år sitter Manuel Marquez Trillo, 56 år, fängslad i Boniato-fängelset på Kuba. Han greps den 2 juli 1964 och dömdes till 25 års fängelse för brott mot statsmakten.

Under kubanska revolutionen studerade Marquez ekonomi och arbetade i sin fars möbelbutik. 1961 beslöt han sig för att stödja motståndskämparna i bergen med medicin. Han upptäcktes, men han lyckades fly. Han lyckades hålla sig gömd till 1964 då man arresterade honom.

Under mer än tio år hade Marquez besöksförbud, men vid ett par tillfällen 1979 och 1980 fick en släkting tillstånd att besöka honom. Sista gången var den 16 oktober 1980. Sedan dess finns inget livstecken från honom. Han befinner sig i en isoleringscell i Boniato-fängelset, som så många andra politiska fångar. Han får inte prata med någon, han får ingen medicin, han får inte ta emot post eller besök. Cellen är mörk och fuktig. Maten är otillräcklig och han uppges vara mycket sjuk. Det är inte ens säkert att han släpps när strafftiden går ut 1989 (om han överlever till dess). Flera andra politiska fångar har hållits kvar efter strafftidens utgång.

(Menschenrechte, Frankfurt)

Östtysklands mjuka linje

Som en PR-gest mot Väst har Östtyskland lovat att montera ner "dödsautomaterna" SM-70. Dessa automater har utlöst så fort någon kommit in på det spärrade området och har slungat metallprojektiler i riktning in mot Östtyskland. Automaterna har upprört känslorna i Väst och Östtyskland har fått mycket dålig publicitet. Nu är automaterna på väg bort. Men det blir naturligtvis inte därför lättare att ta sig till Väst.

Gränsen görs nu ännu tätare. Bilden visar hur det ser ut i ett "normalområde". 500 meter från gränsen är området avspärrat för civila. I samhällen är 500-m-gränsen markerad med en mur. Bakom muren kommer ett tre meter högt stängsel med elektroniska larmanordningar. Larm går till en central som kan skicka ut soldater för att skjuta ned flyktingarna manuellt istället för att använda de nu nedmonterade automaterna. Utvecklingen går i "human" riktning.
(ZeitBild, Bern)

Amerikansk rättvisa

Många som kommit i kontakt med amerikansk skadeståndsrätt förvånas av de enorma skadestånden och de tvivelaktiga grunderna de döms ut på.

Ni kanske minns hotellet som hade för dåliga haspar vilket ledde till att två svenska kvinnor våldtogs. De fick 20 miljoner kronor i skadestånd — av hotellet, inte av våldtäktsmannen.

Ett annat exempel är den amerikanska gräsklipparefabrikanten som inte i bruksanvisningen sa ifrån att den motordrivna gräsklipparen enbart var till för att klippa gräs. De två män som bar den mellan sig för att använda som häcksax, och mycket riktigt klippte av sig fingrarna, fick flera hundratusen dollar i skadestånd.

Produktansvaret är så hårt att många företag av det skälet avstår från export på den amerikanska marknaden. Försäkringsbolagen knävar under ansvarsförsäkringarna och gör jätteförluster. Bara en försäkring mot misstag av läkare kostar nu 900.000 dollar per läkare och är (lite beroende på vilka specialiteter man sysslar med). Avgifter

som naturligtvis till syvende og sist måste betalas av de patienter som inte räkar illa ut.

Många läkare vägrar att använda bra, men riskfyllda, metoder. Det kan vara tryggare att låta patienten dö än att riskera åtal för att behandlingen inte lyckades.

Ett nytt steg i den märkliga amerikanska skadeståndsjuridiken togs för en tid sedan när en domstol i Portland i Oregon dömde Scientologi-kyrkan att betala 39 miljoner dollar i skadestånd till en f d medlem som inte fått den andliga trygghet kyrkan lovat honom. Domen öppnar naturligtvis de mest häpnadsväckande perspektiv. Kollisionen med religionsfrihetslagstiftningen är uppenbar.

Jurister i USA bedömer det i och för sig som sannolikt att domen kommer att upphävas i högre instans, men möjligen kan den ändå medverka till att få till stånd en omprövning av den skadeståndsrätt som håller på att bli en varböld i det amerikanska samhället.

I Sverige är problemen snarast de motsatta. Skadestånden är löjligt låga, några hundra kronor i många fall.

Ciskei

Fortsättning från sidan 10

säkerhetsstyrkor, fängslad i januari 1983) hamnar inför rätta, döms och hamnar i fängelse. Det är ingen skenrätttegång, vi betraktar den anklagade som oskyldig till dess motsatsen bevisats, och det är staten som har bevisbördan.

"Under mitt ordförandeskap kommer utredningen att inom kort lägga fram förslag om anhållanden och medborgerliga rättigheter. Om de antas kommer flertalet punkter som idag kan kritiseras att falla" hävdade Louw.

Den ekonomiska friheten som Ciskeis kritiker avfärdar som liggande vid sidan av huvudfrågan kan vara lösningen. "Genom att öka den ekonomiska friheten undertrycker man inte friheten på andra områden. Genom att öka friheten stöder man inte heller apartheid. Tvärtom, man underminerar apartheid, och jag kan inte föreställa mig något bättre sätt att göra det på."

Jag hade lämnat Kalifornien med en klar uppgift: Undersök de ekonomiska reformerna i Ciskei och bedöm om de kan hjälpa till att få Sydafrika att överge apartheidpolitiken. Jag hade lämnat Johannesburg utan att veta mer om de ekonomiska reformerna än när jag kom dit, men med politisk pessimism ringande i mina öron. Jag lämnade Ciskei med anteckningsblocken fulla av uppgifter om det nya landet.

Tre timmar efter landningen i San Francisco såg jag ett obalanserat nyhetsinslag om Ciskei på TV. De segregerade tåg som uppgavs vara Ciskeis tillhör i själva verket Sydafrika. Programmet slutade med ett förlöjligande av de ekonomiska reformerna.

Reportern konstaterade att regeringens rådgivare hävdade att Ciskei skulle bli ett nytt Hongkong, men att "det hittills var ett ödeland fyllt av statussymboler" (samtidigt som kameran zoomade in på en staty av president Sebe). Eftersom jag just återvänt från Ciskei visste jag att TV-teamet från CBS hade måst åka genom Dimbazas förorter och passera några meter från stora fabriker för att komma fram till den staty av Sebe som faktiskt finns. Förvisso inget "ödeland".

Det är inget tvivel om att Ciskei har stora problem. Fattigdomen och arbetslösheten var alla medvetna om. Men det finns hopp och tillförsikt.

Avregleringen av småföretagsambeten fungerade. Den svarta sektorn hade klivit fram sedan regleringsvängströjan hade försvunnit — det syntes exempelvis på de hundratals tidigare illegala taxibilar som nu legalt letade efter kunder i Mdantsane och i andra städer. Med avregleringen var allt som behövdes ett körkort, en försäkring och ett skattebevis. Många taxibilar åker över gränsen till Sydafrika och där klagar man på "taxibilar utan tillstånd". Men kritiken går ut över Sydafrika: "Ciskeis taxitillstånd är lika enkla att köpa som ett frimär-

ke."

Privatiseringen av bostadsmarknaden var en lika uppenbar framgång. De förblåttringsarbeten som nu utfördes av de nyblivna ägarna till det som tidigare var hyrda bostäder var mer genomgripande än vad jag någonsin sett i samband med privatisering av kommunala bostäder i Storbritannien. Minimum hade man skaffat nya fönster, nya dörrar och målat om. Och i många fall hade huset byggts om till oigenkännlighet.

Det var för tidigt att bedöma konsekvenserna av jordreformen. Liksom av skatteförmånerna, som skulle träda ikraft några veckor efter mitt besök i Ciskei i mitten av januari i år. Investorer och företagare var intresserade av Ciskei. Jag kunde notera en ständig ström av affärsmän till Bishos enda hotell, som planerade för en andra utbyggnad.

Under tiden fortsätter privatiseringen av regeringens egendom. Bussbolaget håller på att säljas. Man diskuterar bara om bussarna skall säljas en och en eller om hela bussbolaget skall säljas. Stuart Farrow från Agricultural Corporation tog med mig till en ananasfarm som sköttes av tio familjer. En farm som tidigare ägts av vita. Den hade köpts av Sydafrika och överlämnats till Ciskei. När farmen har kommit igång igen skall de tio familjerna få köpa den av bolaget.

Överlever politiken?

Överallt infördes fri företagsamhet och privat ägande på ett innovativt sätt. Men hur länge kommer Ciskeis marknadsorienterade politik att hålla i sig?

Tre dagar efter min återkomst till USA togs president Sebe in på intensivvård på

East Londons sjukhus. Officiellt var det en mild hjärtattack, han var i god form och återhämtade sig bra. Inofficiellt hävdades det att det var en svår infarkt kombinerad med bristande njurfunktioner. Hans sjukdom sammanföll med en regeringsombildning som innebar att två inflytelserika hövdingar fick sparken. Detta ledde till spekulationer att Sebe skulle avgå, fick jag veta per telefon.

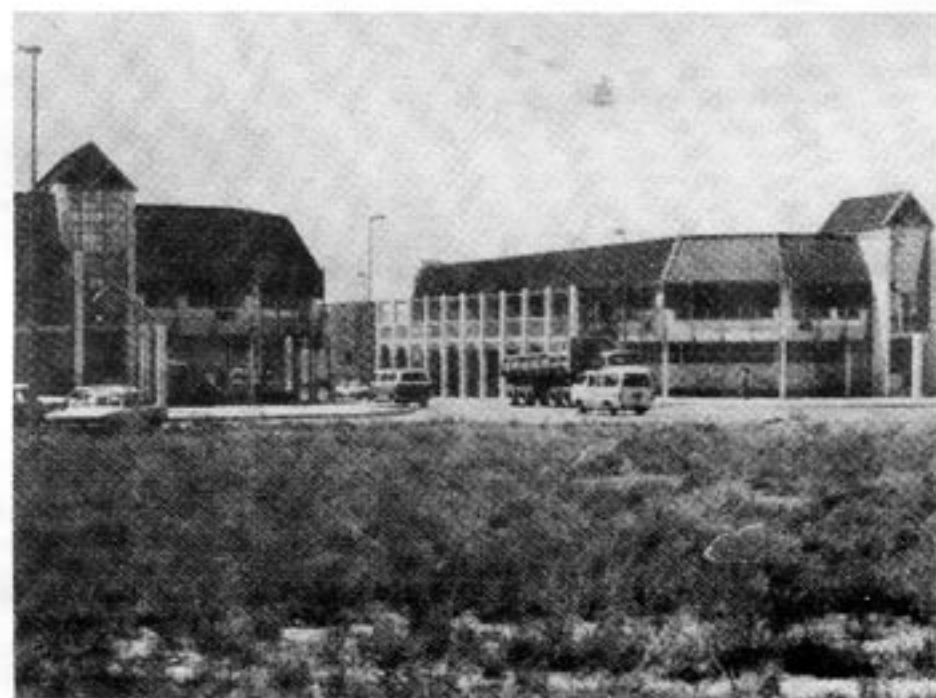
Sebe har varit en ledande kraft bakom Ciskeis dramatiska satsning på fri företagsamhet. "Det är den enda räddningen för mitt folk," sa han. "Om jag sviker skulle jag förråda dem för en grynvälling." Men jag fick också belygga för att inte bara Sebe utan Ciskei gick in för marknadsekonomi.

Ciskei har hittills stått emot trycket från Sydafrika att överge de ekonomiska reformerna och skattereformerna. När Willie Breytenbach vid president Bothas kontor medgav Sydafrikas missnöje med reformerna tillade han: "Sydafrika och de fyra hemländerna bildar en femmannaklubb. Om en bryter mot klubbens regler kan den bli utslängd, som Kuba slängdes ut ur OAS och Egypten ur Arabförbundet."

Vad skulle hända då, frågade jag. "Ciskei skulle inte längre ha tillgång till Development Bank of Southern Africa, och man skulle uteslutas ur tullunionen" svarade Breytenbach. Saken hade ännu inte nått krisnivå, sa han, men det var en varningssignal till Ciskei.

För en del analytiker jag talade med var det ett gott tecken för Ciskei. För utanför tullunionen skulle Ciskei inte bara kunna bli ett skatteparadis utan också ett tullfritt område, som Hongkong (som är en sjundedel

Fortsättning på sid 17

I det nya shoppingcentret i Bisho förekommer ingen rasdiskriminering.

Skola i Uppsala stoppas -lärarna tror på Bibeln!

Det hjälper inte att ha lagen och de internationella konventionerna på sin sida när den känsliga frågan om rätten till undervisning kommer upp. Det visar Uppsalas beslut att stoppa lågstadieskolan som drivs av "Livets ord".

Den avhoppade statskyrkoprästen Ulf Ekman, ledare för den fria församlingen Livets Ord i Uppsala, har efter sina uppmärksammade uttalanden om Palme-regeringen kommit på kollisionkurs med skolstyrelsen. Nu fräntas Ekmans skolstiftelse rätten att driva en lågstadieskola för medlemmarnas barn.

Skolstyrelsen finner inget i läroplanerna att anmärka på, istället motiveras beslutet med att företrädare för Livets Ord ger uttryck för en auktoritär och odemokratisk inställning. De elever som antagits till Livets Ords kristna skola kommenderas, mot sina föräldrars önskan, in i statens monopolistiska skolsystem. Det är istället svenska myndigheters handlande som är djupt odemokratiskt och dessutom stridande mot internationella överenskommelser.

Föräldrarätt

Skolstyrelsens beslut att stoppa Livets Ords kristna skola är ett brott mot artikel 26 i FN:s allmänna förklaring om de mänskliga rättigheterna och artikel 13 i konventionen om ekonomiska, sociala och kulturella rättigheter som föreskriver att *staterna skall respektera föräldrars frihet att för sina barn välja andra skolor än dem som inrättas av offentlig myndighet*. Den förbjuder all inskränkning i den enskildes eller organisationers rätt att grunda och driva undervisningsanstalter såvida läroplanerna täcker vad som från det offentliga sida föreskrivits och som uppfyller vissa i artikel 13:1 angivna minimikrav.

Det föreskrivs vidare att *konventionsstaterna skall respektera föräldrars frihet att tillförsäkra sina barn den religiösa och moraliska uppfostran som står i överensstämmelse med deras egen övertygelse*. Denna princip finns också uttryckt i artikel 18:4 i konventionen om medborgerliga och politiska rättigheter, samt i artikel 2 i första tilläggsprotokollet i Europeiska konventionen angående skydd för de mänskliga rättighe-

terna och de grundläggande friheterna. Unesco-konventionen mot diskriminering i undervisningen innehåller likalydande bestämmelser som de ovan angivna FN-artiklarna.

Politiska motiv

Av det material i ärendet som skolstyrelsens ordförande Tone Tingsgård vänligen ställt till mitt förfogande framkommer inga sakliga skäl till avslag. Istället bygger skolstyrelsens socialistiska majoritet sitt beslut på politiska motiv. Motiv som inger farhågor om vår frihet och framtid.

Ulf Ekman har genom ansökan från stiftelsen Livets Ord förbundit sig att följa grundskolans läroplan. Men skolstyrelsen tror och antar att Livets Ord inte vill, inte förmår att "hävda vår demokratis väsentliga värden..."

Avslaget motiveras med socialistiskt missnöje med dels en till stiftelsen Livets Ord närstående förenings stadgar (församlingen Livets Ord) dels med uttalanden i massmedia av företrädare för församlingen (Ulf Ekman m fl). När blev föreningsverksamhet och uttalanden i massmedia skäl till att fränta en svensk minoritet elementära mänskliga rättigheter?

I FN-konventionerna ställs inget krav på någon speciell politisk uppfattning för att få ta del av rätten till fri undervisning. Rätten tillhör människan — alla människor. Istället ska undervisningen syfta till personlighetens fulla utveckling och till att stärka respekten för människans grundläggande fri- och rättigheter (artikel 26:2).

Sann övertygelse

Ulf Ekman och gruppen kring Livets Ord har ett tveydigt rykte, vilket bl a framgår av skolstyrelsens dokument i ärendet. Det förändrar ingenting i deras rätt till fri skola.

Livets Ord driver sedan några år tillbaka en kristen bibelskola "utifrån övertygelsen

att Bibeln är Guds ofelbara ord". Också detta läggs dem till last, att de tror att Bibeln är sann. (Vilken skolledning använder kurslitteratur de inte tror på?) Skolstyrelsen menar sig "anta att undervisningen kommer att präglas av denna syn på Bibeln, vilket kommer att skapa svårigheter att i undervisningen i orienteringsämnen uppfylla läroplanens objektivitetskrav." Det syftar på undervisning i lågstadieskolan.

Även detta tredje motiv till avslag bryter mot FN- och Europakonventionen om "föräldrars rätt att tillförsäkra sina barn en uppfostran och undervisning som står i överensstämmelse med föräldrarnas religiösa och filosofiska övertygelse". När skolstyrelsen hävdar att gruppen kring Livets Ord har en extrem och en från den offentliga skolans undervisning skild övertygelse i trosfrågor, så ökar detta bara föräldrarnas rätt till en fri skola.

Fel demokrati

Vad menar skolstyrelsens socialistiska majoritet med "vår demokratis väsentliga värden..." som det refereras till i avslaget och vems värderingar ligger till grund för "vår demokrati" om inte längre FN-konventionerna ska följas?

Sverige har under senare år genom socialistisk påverkan fjärrat sig från den västerländska kulturens synsätt och de kristna normer som tidigare styrde vår demokrati- och rättsuppfattning. Det har resulterat i att Europadomstolen i Strassbourg som första nordiska land har fällt Sverige för brott mot de mänskliga rättigheterna.

Vår svenska rättspraxis avviker nu på viktiga punkter från europeisk rättstradition. På en punkt har Sverige gått så långt att vårt tänkesätt inte är förenligt med vad man betraktar som mänskliga rättigheter i Europa. Det gäller föräldrars rätt att bestämma om sina barns fostran och utbildning. Den punkten har Sverige inte godkänt i europeiska konventionen om de mänskliga rättigheterna (artikel 2 i första tilläggsprotokollet). På så sätt skyddas det långtgående svenska skolmonopolet mot eventuella fällande domar i Europadomstolen. Så långt på väg mot en socialistisk demokrati har vi hunnit i Sverige.

Avslöja myterna

De svenska myndigheternas agerande och socialisternas planer med kollektiv barn-

Den marxistiska ideologin bryter mot "eviga sanningar", exempelvis när det gäller människans rätt att själv ordna undervisning åt sina barn. Det visar sig nu också i det socialistiskt styrda Uppsala. (Barnen på bilden har inget samband med artikeln).

uppfostran och statligt skolmonopol måste dras fram i ljuset och avslöjas.

Att Ulf Ekman som Livets Ords främste företrädare skulle vara demokratiskt opålitlig saknar reell grund. Han förespråkar istället ökad ekonomisk, social, politisk och enskild frihet för alla. Däremot varnar han för ideologin bakom socialismen och för en ökad statlig kontroll av vårt samhälle. Därför är socialisterna rädda för Ekmans fria skola och andra enskilda initiativ som skulle skapa små oaser i vårt centralstyrda samhälle där andra livsåskådningar och ideologier tillåts växa fram.

Myten om den s k objektiva undervisningen i vår statliga monopolskola är falsk. På samma sätt som Ulf Ekmans övertygelse i tros- och ideologiska frågor skulle påverka barnen i Livets Ords skola, på samma sätt präglas barnen av andan och de värderingar den statliga skolan för fram.

Offentlig barnuppfostran

Vi vuxna väljer vilka värderingar vi ska föra över till barnen. Därför att ingen uppfostran eller undervisning kan vara neutral vill FN-konventionen ge föräldrarna rätten till inflytande över sina barns moraliska och religiösa uppfostran. Den mänskliga rättigheten står i strid med den socialistiska uppfattningen som de av sina ideologiska skäll alltid har och alltid kommer att kämpa för: "Offentlig och obligatorisk barnuppfostran" (punkt 10 i Marx' och Engels' *Det kommunistiska manifestet*. Tidens förlag med Hjalmar Brantings efterskrift.)

Socialismen står inte bara i strid med

olika dekret om mänskliga rättigheter och grundläggande friheter utan den står i strid med hela den nuvarande samhällsordningen: "Det finnes därjämte eviga sanningar, såsom frihet, rättvisa osv, vilka äro gemensamma för alla samhällsformer. Men kommunismen borttager de eviga sanningarna, han avskaffar religionen, moralen i stället för att gradvis omgestalta dem, han är därför i strid mot all föregående historisk utveckling" (Ur kommunistiska manifestet).

Den svenska socialismen bygger på marxismen och de socialistregeringar som styr vårt land under nästan hela efterkrigstiden har fört vårt land bort från europeisk och västerländsk moral och rättsuppfattning. Längst av alla länder, utanför kommunistblocket, in i statlig centralstyrning och socialism, och längst bort från de kristna normer och värderingar som tidigare styrde vår lagstiftning.

Överlevnadsfråga

Sverige som folk och nation står inför tre ytterst allvarliga och akuta hot. Genom krig och ockupation av en främmande makt, genom miljöförstöring på grund av yttre och inre rovdrift och genom en andlig och moralisk upplösning förorsakad av oss själva till följd av ideologisk indoktrinering. Ännu ett extremt och överspiant påstående — helt utan grund kanske?

En gränskränkning ger inget krig, ett försurningsskadat träd ger ingen död natur och ett brott mot de mänskliga fri- och rättigheterna ger inget systemskifte. Kanske det? Men ett och ett blir två och två och två

blir fyra. Vår förbannelse är att med seende ögon se och ändå inget se.

Hur många svenskar känner oro över att Sverige är på väg bort från den västerländska civilisationens rättstänkande och nu som första land i Norden av Europadomstolen fällts för brott mot de mänskliga rättigheterna? Många svenskar känner inte ens till dessa brott. Andra tar lätt på domarna och vägrar förstå allvaret i brotten, Vår socialistiske statsminister Olof Palme, som med sin arrogans och självföretro tycks tro sig stå över all kritik och hävdvunnen rätt, sa med anledning av de fällande domarna: "Det är beklagligt om Europadomstolen blir en lekstuga för partipolitiska intressen".

Men vi andra som mera bekymrar oss över att Sverige "kommit i strid mot all föregående historisk utveckling" och att vår regering tar så lätt på brott mot de "eviga sanningarna, såsom frihet, rättvisa osv..." måste samla ihop oss och börja kämpa för det vi tror på.

En viktig frontlinje går vid kampen om offentlig barnomsorg och för rätten till fria skolor.

George Norlin

Ciskei

Fortsättning från sidan 15

så stort som Ciskei). Utan stöd från utvecklingsbanken skulle Ciskei inte frestas att göra dåliga investeringar med hjälp av konst lat låga räntor. Och varför inte lämna Rand valutan, som störs av Sydafrikas betalningsbalansunderskott, okontrollerade tillväxt i penningmängden och höga inflation? Det budgetmässigt strama Ciskei skulle aldrig ha underskott och en sund ciskeiansk valuta skulle vara bättre än nuvarande situation.

Och så kan man resonera vidare. Medan media i Väst fortsätter att kalla hemländerna "nominellt självständiga" är Ciskei i själva verket en nagel i ögat på Sydafrika. Och medan apartheidmotståndarna i Johannesburg och Soweto anklagar de självständiga hemländernas ledare för att förråda saken fortsätter hemländerna befrielsen på ett sätt som Sydafrika aldrig tänkte sig.

Alla fyra hemländerna har avskaffat raslagarna som de "ärvde" från Sydafrika. Ciskei har tagit ledningen när det gäller ekonomiska reformer, reformer som de andra hemländerna nu har börjat fundera på. BophuthaTswana har infört skydd för de medborgerliga rättigheterna som Ciskei nu kan ta efter. Och Gatscha Buthelezi, ledaren för den största gruppen svarta, står emot Sydafrikas tryck att göra KwaZulu självständigt om inte zuluerna får behålla sitt sydafrikanska medborgarskap.

Med Buthelezis hjälp kan det mycket väl vara så att apartheid är på upphällningen. Om kritikerna har rätt var hemlandspolitiken tänkt som fulländningen av apartheid-

Fortsättning på sid 20

"Kommunazismen"

I maj och juni deltog Dietmar Kröhnert i en insändardebatt i Sydsvenska Dagbladet i ämnet nationalsocialism och kommunism/socialism. En del kritiker menade att man måste vara "grön och stollig" för att tro att nazism och socialism är samma sak. Så är det naturligtvis inte. Nationalsocialism är en form av socialism, som har grunden gemensamt med andra varianter av socialismen. Det utvecklar Dietmar Kröhnert här betydligt utförligare än vad som är möjligt att göra i insändarspalterna.

Lite historia

Hakkorsfanan är röd (för socialismen) med ett vitt cirkelformat fält (för evigheten, oskulden, den ariska renheten) och det stora svarta hakkorset (för folket, rörelsen, antisemitismen). Hakkorset blev nazistpartiets tecken enligt ett mötesbeslut den 7 augusti 1920. Informationen kan man hämta från *Taschenbuch des Nationalsozialismus*.

Att förena det nationella med socialism hade förekommit långt innan Hitler hade bildat sitt parti i München. I staden Trautentau i Böhmen/Mähren (nu Tjeckoslovakien) fanns ett parti som hette Deutsche Arbeiterpartei (Tyska arbetarpartiet) som bildades redan 1904. En österrikare som hette Lanz von Liebenfels hade bildat en rörelse som hette Tyska socialistiska arbetarpartiet och han sammanförde nationella idéer med socialism och hade redan en hakkorsfana som symbol för sitt parti. Hitlers grupp i München var inte det enda nationalsocialistiska partiet. Även i Bavern fanns rivaliserande grupper ledda av Streicher i Nürnberg och Dr Dickel i Augsburg, båda nominellt anhängare av det tyska socialistpartiet som grundats av Alfred Brunner 1919. På andra sidan gränsen, i Österrike och Sudeterna, hade det tyska socialistpartiet från före kriget (1914) omorganiserats och etablerat samarbete med det nya partiet i München. Före 1914 hade en rad försök gjorts i München att samordna en arbetarrörelse och ett alltyskt nationalistiskt parti. Det framgångsrikaste försöket var Tyska arbetarpartiet, som leddes av advokaten Walther Riel, som erövrade tre platser i riksrådet vid de österrikiska valen 1911 och som väl återspeglade hätskheten i tyskarnas kamp mot tjeckerna. Parti-programmet hade utformats i den mähriska staden Iglau 1913.

1920 gick Adolf Hitler med i Tyska arbetarpartiet (DAP), som därefter blev Nationalsocialistiska tyska arbetarpartiet (NSDAP). Enbart i Bavern fanns det över 50 olika partier som kallade sig Tyska arbetarpartiet, Arbetarcentrum osv och som sammanförde

Nationalsozialisterna i Tyskland betonade det socialistiska innehållet i budskapet, som på exempelvis denna valaffisch. Man vände sig också till samma väljargrupp som socialisterna, arbetarna. Valaffischen är från 1932.

patriotism och fosterlandskärlek med socialism, eller militära idéer med revolutionära. De hade den ryska revolutionen som förebild, men ville inte ha en kommunistisk revolution, utan en nationalistisk.

Vad är socialism

Vi slår upp Norstedts uppslagsbok och där står att socialism är en politisk åskådning som helt eller delvis förkastar enskild äganderätt till produktionen och att denna skall överföras till och stå under samhällets kontroll. I Prismas uppslagsbok står det att socialismen kräver att produktionsmedlen övertas av staten och att avkastningen fördelas rättvist. I "Värdspolitiskt lexikon" står samma sak.

Låt oss sedan ställa frågan om Hitler och hans parti var socialister. Jag svarar ja, och den som tvivlar kan läsa det nationalsocialistiska parti-programmet som innehåller 25 punkter och utkom 1920. Där finns en hel del socialistiska inslag. Parti-programmet var klart antikapitalistiskt, anti-parlamentariskt och antisemitiskt. I punkterna 10, 18 och 24 krävs att staten skall överta produktionsmedlen, ett förstatligande av den tunga industrin och de stora jordegendomarna, ett korporativt parlament efter fascistiskt mönster som ersätter riksdagen. . . . I punkt 16 vill man ha en statlig jordreform och statliga skolor, i punkt 17 vill man införa förbud mot markspekulation. Naturligtvis finns antisemitiska inslag i parti-programmet, i punkterna 4, 5, 6, 7, 8 och 24. Man kräver också utbyggnad av äldreomsorgen, pensions-systemet och barnbidrag, något som finns i punkt 11. När partiet ändrade namn från DAP till NSDAP ändrades ingenting i parti-programmet, det enda som hände var att Hitler tog hela makten en gång för alla i sitt parti.

Men var Hitler socialist? Om man tvivlar kan man ju läsa vad han själv skriver i sin bok *Mein Kampf*:

"Jag har lärt mig mycket av marxismen, det medger jag utan vidare. Inte av den långtråkiga samhällsfilosofin och materialistiska historieförståelsen, av denna absurda smörja. . . men av dess metoder har jag lärt mig. Hela nationalsocialismen finns däri, se bara efter lite mer noggrant. . . dess nya medel i den politiska kampen går ju i allt väsentligt tillbaka till marxismen. Jag behöver överta och utveckla dess medel och hade så det mest väsentliga vi behövde. Nationalsocialism är det som marxismen kunnat vara om den hade frigjort sig från den absurda och konstruerade bindningen till en demokratisk ordning". Jo författaren till dessa rader är Adolf Hitler.

Nazism är socialism

Studerar man Hitler och nazismens ideologi kommer det gång på gång fram att han kallar sig för socialist och att det är ett klass- och kampparti som uppmanar till klasskamp. Det kommunistiska manifestet som gavs ut av Karl Marx 1848 uppmanar till kamp mot Kapitalet, mot borgarklassen och mot kristendomen. Kampen skall leda till proletarietets diktatur. Adolf Hitler uppmanar också till klasskamp mot kapitalet, mot judarna och marxismen. Kampen skall leda till nationell diktatur. Var ligger skillnaden? Bligge vill socialisera, bägge var anti-demokratiska, bägge vill ha ett parti som skall ta all makt. Karl Marx ville att arbetarna

skulle ta makten. Hitler ville att arbetarna, tjänstemännen, bönderna och industrin skulle vara under hans makt. Hitler var beredd på att krossa allt motstånd, precis som Lenin och han gjorde precis som Lenin — ändamålen helgar medlen. Det finns många paralleller mellan Lenins och Hitlers skrifter.

Man kan också få perspektiv på Hitlers socialism genom att jämföra med Östtyskland och andra kommunistländer idag. Socialismen säger sig ha som mål att avhjälpa människornas känsla av främlingskap (alienation). En socialistisk stat måste ackumulera och förnya sitt kapital. En företagsledare eller ingenjör tänker eller arbetar likadant vare sig han lever under kapitalismen eller socialismen. En fabriksarbetare kan vara lika alienerad i en kapitalistisk som i en socialistisk stat.

Vad gjorde Hitler? Han socialiserade människan, han organiserade samhället kollektivt från vaggan till graven. Han tvingade på människorna ett socialistiskt levnadssätt och inordnade dem med fast hand i ett disciplinerat system. I Östtyskland har man bibehållit och utvecklat det som Hitler kallade att socialisera människorna. Skolbarnen tillhörde Jungvolke (i Östtyskland Junge Pioniere), tonåringarna fick ett andra

hem hos Hitlerjugend (i Östtyskland Freie Deutsche Jugend), den vuxne mannen bedrev militäridrott i SA eller SS (i Östtyskland Gesellschaft für Sport und Technik), kvinnorna var med i Deutsche Frauenschaft (i Östtyskland Demokratische Frauenbund) och den som nått en viss position eller som ville göra det, tillhörde då som nu Partiet. Självfallet var sångerna som sjöngs och talen helt annorlunda i Tredje riket jämfört med dagens Östtyskland. Men aktiviteterna var av samma slag, vandringarna, marscherna, lägerlivet, sångerna och firandet, hobbyarbetet, gymnastiken och alla andra organiserade sällskap. Samma gällde känslan av trygghet, kamratskap och lyckan som en sådan kan ge upphov till. Hitler var i detta avseende obestriddlig socialist.

Skillnaden mellan Östtyskland och nationalsocialismens Tyskland var att Hitler inte socialiserade storindustrin. Men varför skulle han göra det, när han socialiserade människorna? Storindustrin hade med Hitler kommit överens om att den inte skulle socialiseras. För det fick Hitlers parti 3 miljoner riksmark för att finansiera valet 1932. Storindustrin skulle få fortsätta som förut, om den betalade till partiet. Hitler ville ha makten och använde vilka metoder som

helst för att nå dit.

Storfinansen ställde inte upp

Däremot är det en myt att påstå att storindustrin (IG Farben, Siemens, Krupp) skulle ha hjälpt honom till makten 1933. Under Nürnberggrättegångarna kom det fram att industrin hade gett nazistpartiet högst 5 miljoner riksmark, vilket bara var småpotatis jämfört med vad de andra partierna fått. Det tyska kommunistpartiet fick årligen miljoner från Moskva. Storindustrin gav mest pengar till De högernationella, Centrum, Socialdemokraterna och de små borgerliga partierna. Hitlers parti levde på insamlingar, sin tidning, medlemsavgifter och små bidrag från mannen på gatan och ibland från någon rik adelsman. Han fick också hjälp av militären med lokaler, bilar och vapen. Men mycket lite pengar. *Der Spiegel* menar t ex i nr 50 1984 att det var löjligt små bidrag som Hitler fick.

Studerar man nationalsocialismens och kommunismens historia är det lätt att notera att de två ofta samarbetat. I Weimar-riksdagen röstade de gemensamt i 141 av 250 voteringar. Målet var gemensamt: att störta demokratin. Kommunismernas tidskrift *Rote Fahne* kallade gång på gång socialdemokraterna för socialfascister och talade mer för samarbete med nazisterna än socialdemokraterna. Tillsammans störtade de två den Preussiska delrepubliken. Många människor såg ingen större skillnad mellan nationalsocialister och kommunister. Och valresultaten 1933 talar sitt språk. Den 13 juli fick nazisterna 230 mandat och kommunisterna 89. Fyra månader senare fick nazisterna 196 mandat och kommunisterna 100.

Socialdemokrater varnade

Socialdemokraterna varnade däremot gång på gång sju läsare för nazisterna. Nordwestdeutsche Handwerkszeitung menade att nationalsocialisterna var ett arbetarparti (som kommunisterna) men kallade dem ett bolsjevistiskt parti med svart-vit-röda färger, ett slags vänsterfascistiskt parti.

1959 rensade de västtyska socialdemokraterna en gång för alla bort allt som hade med Marx och Engels att göra ur sitt parti-program, vid partikongressen i Bad Godesberg. En utredning som inför det beslutet hade gjorts av Edmund Silberner. Roman Rosdolsky och Siegrfried Landshut kommenterade: "ju mer vi studerar marxismen, desto mer blir vi påmind om nazisternas ideologi när det gäller rasismen och när det gäller deras inställning till demokratin."

"De raser och klasser som är för svaga för att bemästra de nya livsbetingelserna måste ge vika". Det är inte ett citat från Hitler, utan från Karl Marx. Marx hade mycket bestämda åsikter i rasfrågor. Han skrev bl a om kinesernas nedärvda dumhet, judarnas

Fortsättning på nästa sida

Arbeiter- Weltfeiertag 1. MAI 1913

8 Stunden Arbeit! 8 Stunden Erholung! 8 Stunden Schlaf!

Herbei Zum 1 Mai Herbei
Nachmittags-Feier

DEMONSTRATIONSZUG

1.30 Uhr abfahr: Abmarsch nach dem Festsaal (Waldstrasse 10).
Festredner: Gen. F. Studer, Nat. Rat Winterthur deutsch
Gen. B. Mussolini, Orator an Jussè, Basel italien.
KONZERT von Musikkapellen und Gesangsvereinen Kinderspiele etc.

Benito Mussolini var tidigt mycket aktiv i den socialistiska rörelsen. Här är det "Genosse" (kamrat) B. Mussolini som utannonseras som talare i Zürich den 1 maj 1913.

Fortsättning från föregående sida

fifflande, om raser i arabländerna som var oförmögna till utveckling och civilisation, allt detta kunde man läsa i Rheinische Zeitung, som kom ut 1842-1843 med Karl Marx som chefredaktör. Marx skrev att bakom varje påve fanns det en jude, och att judarna mer eller mindre styrde Europa och att deras högste gud var pengarna, samt att det enda de sysslade med var att lura folk på pengar för att ta ut ockerräntor. Liknande tankar kan läsas i *Människans frigörelse* som också gavs ut av Marx. Hans vän Friedrich Engels var inte bättre. Engels fördömde i skrift det vidriga baltiska folket, de lata mexikanerna och de dumma slaverna. Engels hade högre tankar om de tyska och ungerska folken, som han hoppades skulle ta hand om de slaviska barbarerna. Han skrev att nästa världskrig inte bara skulle utplåna reaktionära klasser och dynastier, utan också hela reaktionära folk. Det var ett steg framåt. Dessa åsikter för tankarna direkt till nationalsocialismen, så det var inte att förvåna att de västtyska socialdemokraterna rensade bort det marxistiska tankegodset.

Från socialism till nazism

Tysklands historia under Weimar-republiken avslöjar svagheten hos de stora kulturpersonligheterna, som Rosa Luxemburg, Lion Feuchtwanger, Kurt Tucholsky, Ernst Toller, Bert Brecht, Karl Liebknecht m fl. De var alla socialister, och enligt min mening mycket naiva. De såg inte hur Weimar-republiken steg för steg fördes mot sammanbrottet. Istället för att hjälpa socialdemokraterna stödde de kommunistpartiet.

Oswald Spengler, Ernst Junger, Martin Heidegger och många andra var lika naiva när de sympatiserade med nationalsocialisterna. Man får anstränga sig för att hitta övertygade demokrater som bekämpade kommunism och nationalsocialism. Gustav Stressemann, Thomas Mann, Theodor Wolf, Toni Stolper och Walther Rathenau är några exempel.

Hur kan människor gå från nationalsocialismen till kommunism — eller tvärtom? För den som studerat saken är det inte svårt att förstå. Makarna Webb och Bernard Shaw (och många andra) lockades från nationalsocialismen till kommunismen. I Sverige gick Nils Flyg på 1920-talet från socialismen till nazismen. (Mussolini gjorde samma sak). Den svenske nazistledaren Lindholm gick senare över till vpk och Gunnar Myrdal såg fascinerande drag i fascismen. Under en debatt 1932 tyckte han sig i nationalsocialismen se ungdomens rörelse, en förnyad socialism.

Från fascism till kommunism i Italien

Det var nog ingen tillfällighet att det italienska kommunistpartiet 1945 erbjöd alla

fascister medlemskap i partiet med löfte om amnesti om man gick med. I Östtyskland erbjöds nazisterna medlemskap i kommunistpartiet och de fann sig väl tillrätta. År 1965 satt 53 medlemmar från nazistpartiet (flera SS-ledare) i östtyska Volkshammer (ett slags parlament) och flera av dem hade fått höga ställningar i det politiska livet. I rättvisans namn bör man säga att samma sak hände i Västtyskland sedan de allierade upphörde med avnazifieringen (1945-1948), men många fall kom upp i domstol och många blev dömda och fick fängelse, sådant hände inte i Östtyskland.

Många människor gör misstaget att betrakta nationalsocialism och kommunism som ytterligheter på en politisk höger-vänsterskala. Man borde snarare se de politiska ideologierna placerade längs en cirkel, för att bättre förstå hur extremisterna har gemensamma drag. Nazismen och kommunismen är ideologiska tvillingar. De förkastar demokratiska styrelseformer. Det finns ingen fri press eller radio, inga fria fackföreningar, inget flerpartisystem. Konst, litteratur och vetenskap likriktas för att tjäna partiets syfte. Den hemliga polisen upprättas med stora maktbefogenheter, regimen motståndare hamnar i arbets- och koncentrationsläger, staten och partiets ledare dyrkas underdånigt, den politiska oppositionen förtrycks.

Dietmar Kröhnert

Litteraturtips och källhänvisningar

Adolf Hitler: Mein Kampf

Joachim Bulloch: En studie i tyranni

John Bulloch: En studie i tyranni

Joachim Fest: Adolf Hitler

Andres Küng: Vindens barn

Sebastian Haffner: Anteckningar om Hitler

Ragnar Svanström: Kejsarens arvtogare

Gordon Craig: Die Deutschen

Gordon Craig: Die deutsche Geschichte 1866-1945.

Werner Maser: Adolf Hitler (på tyska)

Werner Maser: Adolf Hitlers Mein Kampf

Ostpreussenblatt nr 12 1984 (om nazismen och kommunismens samarbete)

Frankfurter Allgemeine Zeitung nr 163 1983 (om Mussolini)

Die Welt nr 270 1984 (socialdemokraternas undersökning av marxismen)

Damals nr 10, 11 och 12 1982 (om Weimar-republiken)

Kurt Zenger: Geschichte des dritten Reiches

Bertil Häggman: Så arbetar kommunistpartierna

Walther Hofer: Der Nationalsozialismus

Der Spiegel nr 50 1984

Två längre artiklar i ämnet nationalsocialism och annan socialism skrivna av professor Georg Stadtmüller var införda i Contra nr 3 och 5 1981.

Ciskei

Fortsättning från sidan 17

systemet. De svarta skulle berövas sitt sydafrikanska medborgarskap och de skulle därför aldrig behöva ges några politiska rättigheter i Sydafrika. Men den självständighet som politiken gav de svarta verkar leda till politikens död. Vad kommer i dess ställe?

Apartheid bort bakvägen?

En och en halv vecka efter min återkomst öppnade president Botha det sydafrikanska parlamentets session för 1985 med ett krav på långtgående reformer, inklusive att svarta skulle godkännas som fasta stadsinnehavare (inte bara som "gästarbetare"), rätt för svarta att äga jordbruksmark och slut för tvångsflyttningarna till hemländerna. En lösning på frågan om sydafrikanskt medborgarskap. Enligt en regeringstalesman var det viktigaste skälet bakom förslagen "de entydiga kraven" från de svarta kommunala myndigheterna och från hemländerna. Ciskei och de andra hemländerna kan mycket väl — även om det vore otänkbart för många apartheidmotståndare — bli den trojanska häst som avskaffar den apartheid som skapade hemländerna.

Om det blir så och om Ciskei håller fast vid sina marknadslösningar och ordnar till frågan om de medborgerliga rättigheterna kan detta lilla afrikanska land bli en ny utvecklingsmodell för en plågad kontinent. Det skulle vara sann ironi.

"Hemlandsidén," sa domprosten Neaca till mig i Ciskei, "är inte de svartas idé. Men — och det är ett stort men — genom det systemet har vi sett en mycket bra utveckling. Förnedringen av de svarta i Sydafrikas städer är avskrydd. Nu har jag prövat på svart styre i Ciskei. Jag vill inte på villkors vis åter tillbaka till Sydafrika.

"Det finns ingen perfekt stat, och Ciskei är inte perfekt. Men det är ett fritt och stabilt land och ciskeianerna känner sig tryggare här än i Sydafrika."

Den ciskeianske företagaren L F Siyo sa: "Folk ser möjligheten att bli rika i Ciskei. De flyr våldet i Sydafrika och kommer tillbaka."

Neaca igen: "Säg åt folk att komma hit själva och se vad som händer i Ciskei!"

John Blundell

Reprinted with permission from the April 1985 issue of REASON magazine. Copyright 1985 by the Reason Foundation, Box 40105, Santa Barbara, CA 93140-0105, USA.

Misstänkta rättslösa

När den stora jakten på ekonomiska brottslingar sätts igång så är det inte alltid så noga med lagar och förordningar. Alla är misstänkta och allt kan hända. Contra skall berätta om ett aktuellt fall där en hovrättslagman (en chefsdomare vid hovrätten) direkt till Contra säger att "man kan ju inte så att säga börja snegla åt strömningar" när vi tar upp Europakonventionen om de mänskliga rättigheterna. I fallet har också mycket annat märkligt inträffat.

Myndigheterna har ofta svårt att i sitt nit skilja på brott och dåliga affärer. Tyvärr går många affärsprojekt i konkurs. Det kan vara stora företag som Saléns eller Consafe. Men för det mesta är det små företag. Och då är misstanken genast framme — konkurs, det måste vara något brottsligt. Ibland har naturligtvis myndigheterna rätt. Ganska ofta till och med. Men även när de inte har rätt framhärdar de ofta. Eftersom offret bevisligen befinner sig i knipa — annars skulle det inte ha blivit konkurs — har han eller hon ofta inte mycket att sätta emot. Även om offret skulle ha rätt.

Konkursen

Den här historien har i och för sig en lång förhistoria. Men vi kan börja den 20 juli 1981 när kronofogden i Sollentuna lämnar in en konkursansökan till Sollentuna tingsrätt på företaget Egendomsförmedling i Norrort AB. Företaget har arbetat med fastigheter och husförsäljning i Stockholms norra förorter.

Kraven bestod av en fordran från Täby kommun (i en fastighetsangelägenhet) på 3.500 kronor. Det tar nästan ett år innan Täby kommun kan intyga att beloppet betalades redan 1979. Andra krav var preliminärskattefordringar som drogs tillbaka långt senare. Men då har verksamheten i Egen-

Contra är inte en tidskrift som ägnar sina sidor åt juridisk debatt i den högre skolan. För det finns det flera faktskrifter. Vi har valt att därför inte alls behandla de brott som Erik Andersson dömts för, och om tingsrätten gjort en riktig bedömning. Tingsrätten menar naturligtvis att den fällt Erik Andersson på goda grunder. Erik Andersson menar å sin sida att han är helt oskyldig. Juridisk expertis ställer upp på bägge sidorna.

Contra tar alltså inte upp debatten i de juridiska ansvarsfrågorna. Vad Contra däremot tar upp är frågan om att misstänkta i Sverige skall få en rättvis rättegång. Att de skall få tillgång till en försvarare de kan sätta sin tilltro till och att de skall få sin sak prövad i högre instans om de är missnöjda med utslaget i första instans. Contra vill också slå vakt om

principen om offentliga rättegångsförhandlingar. Alla dessa frågor finns inskrivna i Europakonventionen om de mänskliga rättigheterna. Det svenska rättssystemet har förbrutit sig mot Erik Anderssons rättigheter på samtliga dessa punkter.

Rätten till offentlig rättegång finns också inskriven i regeringsformen, vår viktigaste grundlag.

Ge brottslingar hårda och kännbara straff. Men ingen skall betraktas som brottsling förrän efter en rättegång som gått tillväga på ett demokratiskt acceptabelt sätt.

Det är självklara krav för Contra. Men av det material som vi presenterar här att döma ingen självklarhet i svenskt rättsväsende.

domsförmedling i Norrort redan slagits i spillror. Ingen vill göra affärer med ett konkursföretag. Företagets skulder löper med ränta, men det blir inga intäkter. Konkursansökan blir på så sätt självuppfyllande. Även om den var fel från början.

Ägare till Egendomsförmedling i Norrort AB var Erik Andersson, läroverksadjunkt som sysslade med husförsäljning på fritiden. Han var över 50 år och aldrig tidigare straffad. Men myndigheterna såg chansen att klämma åt en ekonomisk brottsling. Stora utredningar sattes igång. Det tog över två år innan man var beredd att slå till på allvar.

Den 19 september 1983 slår polisen till med en mindre armé. Erik Andersson grips i sin bil i Mörby centrum. Hustrun Dorothy och tre döttrar överraskas tidigt på morgonen i bostaden. Fyra av de fem förs till häktet. En dotter är under 18 år och lämnas ensam kvar. Hon hindras dock att gå till skolan under tre dagar.

Allt polisen kan hitta av papper vräks ner i sopsäckar och förs bort som bevis. Något beslagsprotokoll upprättas dock inte. En av döttrarna blir misshandlad av polisen. Efter tre dagar släpps hustrun och döttrarna. Erik Andersson själv får dock sitta kvar.

I några dagar kan folk hållas gripna utan prövning vid domstol. Skall det bli längre måste det hållas häktningsförhandling. Häktningsförhandlingen mot Erik Andersson blir ovanlig. Det finns nämligen en journa-

list med. Leif Brännström från Expressen. Rätten beslutar att förhandlingen skall hållas bakom stängda dörrar. Brännström slängs ut. Men han informeras sedan av domstolen om varför Erik Andersson blev häktad. Med Erik Andersson själv får han inte tala, han är ju häktad. Leif Brännströms artikel i Expressen kan därför inte bli balanserad. Men det var ju inte heller domstolens mening.

Vem ska bli försvarare?

Vana "kåkfarare" blir så småningom fasta kunder hos advokater som de lär känna. Den som sysslar med vidlyftiga affärer skaffar sig också gärna en advokat som kan klara av krokvägarna. Erik Andersson hade inte de erfarenheterna, men behövde en försvarare. Rätten utsåg därför en försvarare. Det finns många advokater som lever huvudsakligen på att fungera som offentliga försvarare på domstolarnas uppdrag. Det är personer som rätten tycker fungerar bra i maskineriet.

De bästa advokaterna bryr sig domstolarna aldrig om att tillfråga. De får klienter ändå.

Erik Andersson ville ha en mer aktiv och aggressiv stil i försvaret än vad som företräddes av den av domstolen utsedde advokaten. Han gick inte alls ihop med sin egen försvarare. Han begärde att få en ny. Men det gick inte för sig.

Huvudregeln i rättegångsbalken säger att det är den misstänkte som utser sin försvarare

Fyra av familjen Anderssons fem medlemmar fängslades för "ekonomisk brottslighet". De grova anklagelserna föll en efter en. Och när det drog ihop sig till rättegång i Svea hovrätt stoppades förhandlingarna av "besparingskål". Erik Andersson dömdes mot sitt nekande och utan en hederlig rättegång till ett år och åtta månader i fängelse.

(21 kap 3 par). Men det finns begränsningar som kan tillgripas av rätten. Erik Andersson menade att försvarsadvokaten direkt motarbetade hans intressen.

Efter fem veckor släpptes Erik Andersson ur häktet. Skulle saken ordnas upp till slut? Nej, Erik Andersson blev häktad igen i januari 1984. Domstolens häktningsskäl: "risk för fortsatt brottslig verksamhet". Erik Andersson protesterar intensivt. Han har inte ägnat sig åt någon brottslig verksamhet. Han är ostraffad. Han har rätt att bli betraktad som oskyldig tills eventuellt dom fallit i laga ordning. Domstolen bryr sig inte om Erik Anderssons protester.

Den delfrågan har senare väckts inför Europakommissionen för de mänskliga rättigheterna i Strassbourg, som beslutat att ta upp frågan i oktober 1985. Kommissionen avvisar de allra flesta anmälningarna och tar upp mycket få frågor till sakbehandling.

En av döttrarna, som satt anhållen i tre dagar, berättar efteråt för Contra att hon efter razzian mot familjen ofta vaknat om nätterna med mardrömmar, som har samband med polisinslagandet. Hon blir psykiskt orolig och hennes studier vid juridiska fakulteten(!) på Stockholms universitet försenas ett år. Hon blir aldrig åtalad.

Anklagelserna samlas — och faller

Polisen upprättar en diger anklagelselista — sammanlagt nästan 150 punkter — mot Erik Andersson, mot Dorothy och de två myndiga döttrarna. Bedrägeri, urkundsfalskning, valutabrott, skattebrott, oredlighet

mot borgenärer och mened är några av punkterna. En efter en faller anklagelsepunkterna bort under förundersökningen. Men Erik Andersson (och den övriga familjen) har svårare än nödvändigt att värja sig. Kvitton, fullmakter och intyg har vräcks ned i sopsäckar och förts till polisen. Hur skall man försvara sig när man sitter inspärad på häktet i Österåker och bevisen på att man är oskyldig finns inlästa hos polisen? Men det går. Anklagelserna om valutabrott — att inköp från Finland inte betalats via bank — kan exempelvis motbevisas med leverantörens hjälp.

En av döttrarna blir dock senare av Sollentuna tingsrätt fälld som ansvarig på en punkt där hon lämnat fullmakt till sin far att sköta saken (och alltså gjort honom ansvarig). Fullmakten fanns i sopsäckarna hos polisen och kunde inte uppvisas vid domstolen. När materialet återlämnades från polisen var hon redan dömd.

Frånsett den punkten faller alla anklagelsepunkter mot hustrun och döttrarna. De flesta anklagelsepunkterna mot Erik Andersson faller också. Det återstår sju punkter när det drar ihop sig till rättegång.

Rättegången

Rättegången blir en märklig historia. Erik Andersson hyser inte minsta förtroende för sin av rätten utsedd försvarare. Det blir en kamp mellan domaren, åklagaren och den offentliga försvararen på ena sidan och den åtalade på andra sidan. Erik Andersson menar att försvararen fungerar som en extra åklagare.

Det är en komplicerad rättegång. Den skriftliga bevisningen och utskriften av

förhörprotokollen omfattar 1.500 sidor, 33 vittnen kallas. Förhandlingarna i Sollentuna tar flera veckor. Erik Andersson är alltför häktad.

Tingsrätten faller Erik Andersson på fem av de sju punkterna och delvis på en sjätte. Domen blir mycket hård. Ett år och åtta månader i fängelse.

Domen är ett mycket märkligt aktstycke. Det sägs ju att rättvisan skall vara blind. Känslor får inte spela någon roll i rättens avgöranden. Contra har läst många domar där vi hyser en uppriktig beundran för domarens förmåga att hålla känslomässig distans till de brott som begåtts av nattsvarta skurkar. Det är rättvisa när den skipas på bästa sätt. Så är det inte alls i Sollentuna tingsrätts dom mot Erik Andersson. Den är ett känslomässigt utbrott mot Erik Anderssons agerande inför domstolen. Domstolen har säkert haft sina skäl att reagera mot det. Det är ju inte varje dag man har en åtalad som menar att försvararen går åklagarens ärenden. Men det var domstolen själv som hade utsett försvararen och vägrat Erik Andersson att byta. Domstolen tillerkände dessutom försvararen ett arvode på 170.710 kronor.

Överklagandet

Erik Andersson anser sig vara helt oskyldig och överklagar domen till Svea hovrätt. Han kräver att få en av sig själv utsedd advokat. Men hovrätten vägrar. Han skall dras med samma advokat även efter överklagandet. Erik Andersson betraktar den advokaten som åklagarens handgångne man. 21 kap 5 par rättegångsbalken säger "Har den misstänkte till offentlig försvarare föreslagit någon som är behörig därtill skall han förordnas". Erik Andersson föreslår advokat Bengt Sternung. Hovrätten vägrar. Det finns nämligen en bisats efter det som citerades här ovan "... om ej hans anlitande skulle medföra avsevärt ökade kostnader eller eljest särskilda skäl föranleda annat". Det skulle kosta pengar att låta en ny advokat sätta sig in i ärendet. De pengarna skulle staten få stå för eftersom det är en offentlig försvarare. Och det vill hovrätten inte vara med om.

Familjen Andersson ordnar fram pengar för att med egna medel betala inläsningskostnaden för en ny advokat. Hovrätten vägrar fortfarande att utse den advokat som Erik Andersson föreslår.

Santidigt planeras ett möte med International Press Institute i Stockholm. Dorothy Andersson ligger sig i en sovsäck utanför kongresslokalen. På svenska och engelska har hon skyltar som berättar att hon hungerstrejkar för att hennes häktade make skall få rätt ut utse den advokat han vill. Hundratal utländska journalister passerar. Expressen kommer och gör reportage. Dagen innan reportaget skall publiceras kontakter tidningen hovrätten. Det blir inget reportage. Erik Andersson får Bengt Sternung till advokat.

Inom tio dagar är Erik Andersson på fri fot. Släppt efter sammanlagt över 200 dagar

i häkte. Men med ett inte avtjänat fängelsestraff hängande över sig.

Men domen är överklagad och nu har Erik Andersson en advokat som han lutar på. Det skall ordna sig. Äntligen skall han få en rättvis rättegång. Tror han.

Han upptäcker bl a att domen på någon punkt bygger på felaktiga referat av vittnesmål. Utskrifterna av vittnesmålen anger en del för Erik Andersson fördelaktiga punkter som "ohörbara". Contra har dock kunnat höra dem vid en uppspelning. Andra punkter visar sig vara felaktigt återgivna när banden spelas upp.

Ny besparingslag

Några dagar efter det att Erik Andersson släpps ur häktet träder en ny lag i kraft. Den innebär att man kan avstå från att ta upp överklaganden i hovrätten om överklagandet är "uppenbart ogrundat". Bestämmelsen har tillkommit för att spara pengar och för att få stopp på okynnesöverklaganden för att fördröja straffverkställigheten. Justitieministern är medveten om att förslaget innebär stora risker. Det finns därför en regel som säger att även om överklagandet är "uppenbart ogrundat" skall muntlig förhandling hållas om den åtalade begär det. Men också från det undantaget finns ett undantag: "om det inte är uppenbart obehövligt". Undantagen och undantagen från undantagen gör att lagstiftaren lämnar domstolen ganska fria händer — men inte hur fria händer som helst. Vill den åtalade ha offentlig rättegång skall han få det om inte hans överklagande dels är "uppenbart ogrundat", dels en huvudförhandling är "uppenbart obehövligt".

Ingen kunde naturligtvis drömma om att de här paragraferna skulle komma till användning i Erik Anderssons fall. Det var ett mycket komplicerat mål. Erik Andersson hade misstänkts för mycket, många misstankar hade fallit under utredningen. Tingsrätten hade frikänt på en punkt och en del av en annan punkt. Domen var med tanke på brotten och att det var en över femtio år gammal tidigare ostraffad man som stod åtalad mycket hård. Det stod uppenbart för alla att det kunde bli frikännande på ytterligare punkter. Det var nämligen mycket komplicerade bedömningsfrågor. Suzanne Wennberg, docent i straffrätt vid Stockholms universitet, hade på åklagarens material granskat fallet och i ett utlåtande förklarat att de bedrägeribrott som Erik Andersson döms för inte var bedrägeri. Sakkunskapen hade alltså delade meningar. Med en advokat som Erik Andersson hade förtroende för var utgången oviss.

Ingen rättegång

Men det tyckte inte hovrätten. I januari 1985 kom hovrätten på att den skulle avvisa målet. Hovrätten ville inte ordna någon rättegång. "Fråga hade uppkommit" om inte målet

kunde avgöras på handlingarna, eftersom Erik Anderssons överklagande var "uppenbart ogrundat". "Uppenbart ogrundat" när den dömde har ett utlåtande från en docent i straffrätt specialiserad på just bedrägeribrott på sin sida. Det är ju absurt och orimligt. Det tänker säkert alla Contra-läsare.

Men domstolens majoritet tänkte annorlunda. Den hade nämligen omröstning huruvida överklagandet var uppenbart ogrundat! En sådan omröstning kan ju rimligen bara sluta med jukande svar om alla domare är överens. Om en domare är av annan mening så är det ju inte längre uppenbart. Det säger sunda förnuftet och logikens lagar, men inte Svea hovrätt. Där beslutar man nämligen med två röster mot

Erik Andersson vägrades rätten att välja sin egen försvarare. Hustrun Dorothy hungerstrejkade för makens lagfästa rätt. När det skulle skrivas i pressen om saken ändrade sig dock domstolen och gav efter. Erik Andersson fick sin advokat. Men han nekades istället rättegång.

en att Erik Anderssons överklagande är uppenbart ogrundat!!!

Contra låter frågan gå till juridikprofessorn Lars Højman vid Stockholms universitet, som skrivit en bok om skriftligt förfarande vid process i hovrätt. Contras fråga:

— Jag är ingen juridisk expert, men jag ställer mig helt frågande till att man kan fatta ett majoritetsbeslut om att något skulle vara uppenbart. Om någon enda är däremot är det ju inte längre uppenbart, det ligger ju i själva ordets innebörd. Finns det någon juridisk spetsförfärdighet som kan förklara att det inte skall förhålla sig så som orden och det sunda förnuftet säger?

Professor Højmans svar:
— Man kan nog uttrycka saken som Du gör. Jag vill inte uttala mig i ett enskilt ärende, vars behandling ännu inte har avslutats, men vad den principiella frågeställningen gäller har du rätt.

Hovrättsrådet Jan Gehlin har till beslutet

att inte ordna huvudförhandling lämnat en tolv sidor lång reservation. Gehlin är referent, dvs den av domarna som förberett målet och känner till detaljerna bäst. Gehlin konstaterar att ett beslut att inte hålla huvudförhandling är liktydigt med ett beslut att tingsrättens dom skall fastställas. Det ligger i själva orden att överklagandet skall vara uppenbart ogrundat. Gehlin säger: "finner jag det alldeles uteslutet att lagstiftaren avsett att hovrätten skall kunna avgöra ett mål som förevarande utan huvudförhandling." Det är ovanligt bestämda ord för att komma från ett hovrättsråd som är van att väga för och emot. Gehlin menar också att det vid en ordentlig prövning i hovrätten är möjligt att Andersson skulle frikännas på vissa

punkter. Gehlin säger vidare att utformningen av tingsrättens dom är sådan att han ifrågasätter att tingsrätten haft tillräcklig distans till Andersson för att prövningen skall ha blivit riktig.

Även den ansvarige domaren, som går på majoritetslinjen, hovrättslagman Anders Hedström, bekräftar för Contra att beslutet att det inte skall bli någon huvudförhandling är liktydigt med att tingsrättens dom fastställs, alltså utan att den i tingsrätten dömde får tillfälle att slutföra sin argumentering om varför han skall frikännas.

Contra frågade Hedström: "Det preliminära beslutet om skriftlig handläggning var alltså egentligen en prövning av hela frågan?"

— Ja, är vadetalan (dvs överklagandet) uppenbart ogrundad då brukar det i allmänhet inte gå att göra någonting. Om man har en dom som går ut på en sak och den som klagar på den har en uppenbart ogrundad

vadetalan då kan Du ju själv räkna ut vad resultatet blir i 99% av fallen. Jag vet inte hur det skulle gå till annat än att man fastställer den domen. Så har alltid skett i de här målen.

När Anders Hedström gör den jämförelsen syftar han på tvistemål, där det redan tidigare har funnits möjlighet att hantera saken utan huvudförhandling, och enklare bötesmål, där samma möjlighet funnits sedan länge. Han bekräftar att målet mot Erik Andersson är det enda han känner till där frågan väckts i ett mål som resulterat i fängelsestraff.

Europakonventionen

Nu finns det två regler i europeiska konventionen om de mänskliga rättigheterna som säger dels att en rättegång skall vara offentlig (artikel 6), dels att den som dömts skall ha rätt att få saken omprövad i en högre instans (artikel 2 i tillägsprotokoll 7). Europakonventionens regler, som antagits av den svenska regeringen och godkänts av riksdagen, skall tillämpas av svensk domstol i lika utsträckning som svensk lag.

Hovrättslagman Hedström har dock en ganska skeptisk inställning till Europakonventionen. Att ett mål liknande Anderssons är under prövning i Strassbourg bekymrar inte Hedström, även om han tydligen hört talas om det:

— Det finns visst något fall i Göteborg har jag hört talas om, äh, det är väl ingenting att orda efter mig, men jag har hört något rykte häromdagen att det var någon som ville vända sig till den här Europadomstolen som man har gjort i andra fall när det gäller häktning och så där när man är missnöjd med svenska regler. Och det har man ju rätt

att göra, men vi är ju bundna av den lag som gäller här så länge den inte är ändrad. Jag har bara hört ett rykte — är det sant?

Contra bekräftade för Hedström att ryktet var sant och att prövningen i Strassbourg gått så långt att kommissionen tar upp ärendet. De allra flesta anmälningarna avvisas utan sakbehandling. Men i Göteborgs-fallet blir det en ordentlig prövning i Strassbourg. Men det bekymrar inte Hedström som hanterar ett liknande ärende på precis det sätt man gjort i Göteborg.

Det finns ingenting i rättegångsbalken som säger att man måste avslå en begäran om huvudförhandling. Och en svensk domstol har skyldighet att följa både svensk lag och Europakonventionen. I det här fallet går det alldeles utmärkt att göra bägge sakerna samtidigt. I andra fall kan det vara knepigare och då kan europadomstolen underkänna den svenska lagen, men det behövs alltså inte i fallet Erik Andersson. Här räcker det med att underkänna den svenska domstolens hantering av den svenska lagen. Den synpunkten delar dock inte Hedström. Han menar att han bara skall följa svensk lag:

— Men Högsta domstolen ändrar sig nog inte innan man har ändrat lagstiftningen, det skulle jag väl inte tro. Om det står i rättegångsbalken att så och så skall man göra så måste domstolarna handla efter det. Vi kan ju inte veta vad som gäller — jo veta kan man göra — men man kan ju inte så att säga börja snegla åt strömningar utanför lagstiftande myndighets — statsmakternas — beslut så att säga. Det kan man ju inte göra, eller hur?

Contras reporter fick inte tillfälle att utveckla sitt svar. Efter ett "Nej, men..." avbröt Hedström:

— Man får väl vänta tills man ser om dom (europadomstolen) har sagt någonting. Om man ingriper. Så är det ju beträffande de här byggandsförbudet som har gällt.

Där ändrades lagen, eftersom den stred mot Europakonventionen. Men det fanns inget krav att de tillämpande myndigheterna i det fallet skulle tillämpa lagen i strid mot Europakonventionen. På samma sätt finns det idag inget krav på att svenska domstolar skall hantera ärenden på ett sätt som strider mot Europakonventionen. Men med den inställning som Svea hovrätt ger uttryck för är det inte att förvåna om Sverige kommer att få flera fällande domar i Strassbourg för brott mot de mänskliga rättigheterna.

Också i regeringsformen, vår viktigaste grundlag, slås rätten till offentlig rättegång fast. "Förhandling vid domstol skall vara offentlig" heter det. Men det finns undantag. Men begränsningen "får göras endast för att tillgodose ändamål som är godtagbart i ett demokratiskt samhälle. Begränsningen får aldrig gå utöver vad som är nödvändigt med hänsyn till det ändamål som har föranlett den och ej heller sträcka sig så långt att den utgör ett hot för den fria åsiktsbildningen."

Filip Lundberg
Carl G. Holm

Vad ligger bakom hanteringen av Erik Andersson-fallet? Så många missgrepp sker väl inte utan vidare? Sannolikt inte! Vi skall i en följande artikel behandla den del av förhistorien som kopplar ihop målet med mycket känsliga politiska frågor!

CONTRA 1 1986

I detta nummer av Contra fick vi av utrymmesskäl skjuta på våra bokrecensioner. För att kompensera detta kommer vi att öka utrymmet för recensioner i nästa nummer. Vi hoppas att det skall passa inför julhandeln. Vi kommer också att publicera ytterligare laddat material om Sovjets verksamhet i Stockholm. Vi ger en inblick i "Sovjet-Stockholm".

...kommer i december